

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1

Ejelli telefon (nyomda) 2-07

ELŐFIZETESI ARAK:

Egész évre

Félévre

Negyedévre

Egy órára

IX évfolyam ♦ 256. szám

1928 November 25 vasárnap

* 5689 Kiszlív 12 *

Dr. Ramaseter Róbert
Disztér 2. Il. 8. Budapest

TELLETT

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Csakis megbízottunknál szerezhető be

Egészséges vérkeringést

Mialatt szerle az országban nagy apparátussal indult meg a vasúti ágazat, amely egy időre lefűggeszti a kormány konstruktív munkáját, az alkotmányjog öt egyetemi professzora ezalatt csendben hozzájárult ahhoz, hogy a kormány megbízásából elkészítse a közgazdasági gyökeres reformjának tervezetét. Az a törvény, amely a most készülő javaslatból meg fog születni, homlokgyegenest ellenkezője lesz mindannak, amit az eddigi rendszer kitermelt. Józán esszel meg sem lehet érteni, mi indította az eddigi kormányokat arra, hogy a közgazdasági rendszerben a paroxizmusig fokozzák a centralizáció elvét, ami a szó szoros értelmében viccet csinált a vidéki közgazdasági hatóságokból és operatívappádat a bukaresti minisztériumokból.

Egészséges decentralizáció helyett egyre jobban megszükkítették a községi és megyei hatóságok hatáskörét és a legjelentékenyebb aktának is egyenesen a miniszter asztalára kanyarították az utját. Akármelyik miniszter előszobája sokkal inkább hasonlított az operatívappádat, mint az államtitkáranak és főleltége miniszterének dolgozószobájához. Az előszobák állandóan tömve voltak a legfanatikusabb ügyekben házaló emberekkel. Az egyik péklegény volt és egy nádor elvette az árusítási engedélyt. Egész a miniszterig furakodott ahhoz, hogy újra árusíthassa a kiflit a Calea Victoriei. A másiknak egyszerűen ötszáz lej segélyre volt szüksége, ennek érdekében szorongalott sok bélyeges aktát a hóna alatt. A miniszter aheyyt, hogy államügyeket intézett volna, minduntalan apró falvak bakter-kérdésében kellett döntönnön és a községek és megyék háztartásának olyan jelentéktelen összegei fölött kellett disputáljon, amelynél nagyobb borralalót szokott adni a sofförjének.

Természetes, hogy a mi nehézkes és roszdás közgazdasági gépezetünk teljesen felmondta a szolgálatot e rendszer mellett. Az ország különböző sarkaiból az összes apró aktáskák elindultak vándorútra Bukarest felé és ott szerencsésen megfeneklettek. És hogy végleg meg ne pejeszjenek, a minisztériumok hatalmas iktatótermekben, az apró akták gazdái sorra felkerelkedtek Bukarestbe, hogy tiz körmükkel ássák ki az akták pekok mélyéről és könyökükkel tologassák asztalról-asztalra míg a miniszter kezeihez ér. Hogy ez az akta-csatározás mit jelentett, azt nagyon jól tudja mindenki, akinek csak valaha is volt valami dolga akármelyik minisztériumban.

De semmivel sem volt jobb a helyzet az állami élet többi apparátusaiban sem. Valaha a posta és vasút vidéki apparátusainak megvolt legalább félig-meddig az autonómiájuk. A kerületi igazgatók a maguk hatáskörében el tudták látni legalább néhány megyének adminisztrációs ügyét, később azonban a szisztematikus centralizálási intézkedések eredményeképpen az összes szálak a bukaresti vezérigazgatósághoz futottak össze, ahol a főtisztviselők reggeltől estig azzal töltötték az idejüket, hogy valamelyik pályáornék szabad-e kutat furni a sínek között, hogy mennyit fizessenek a sínek közötti gaz kigyomlálásáért, a postavezérigazgatóság pedig többet bi-

belődött X. Y. levélhordó nyugdíjkérdésének rendezésével, mint azzal, hogy a posta-szolgálatot gyorsabbá, pontosabbá és megbízhatóbbá tegye.

Ilyen körülmények között nem csoda, ha az állami apparátusok felmondják a szolgálatot, képtelenek versenyezni a külföld hasonló organizációval és végső fokon nemhogy jövedelmet, hanem su-

lyos milliókra menő deficitet jelentett az államkassza számára. Az állami gépezet sok baja között a legnagyobb csapás mégis a centralizáció volt, amely miatt már előre halva született meg minden egészséges gondolat a fejlődésnek utja teljesen el volt vágva. Ezért üdvözljük különös örömmel azt a munkát, amely-

hez az alkotmányjog öt professzora hozzájárult, mert az a meggyőződésünk, hogy a közgazdasági gerince az állam egész életének s a közgazdasági rendszert sikerül egészséges alapokra helyezni, akkor szélesre tárul az utja az ország nyugati szelében, nyugati értelemben vett fejlődésének.

Hogyan sorakozik fel az ország népe a választásokra

Az ellenzéki pártok gyenge esélyekkel indulnak a választási küzdelemben

Bukarest, november 24. Az (Uj Ind.) A különböző pártok és csoportok között folytatott tárgyalások a tegnapi nappal végleges befejezést nyertek és mint a sűrű egymásutánban napvilágot látó manifesztumok bizonyítják, máris megkezdődött a pártok felvonulása a december 12-iki választási küzdelemre. Az érvényben lévő választó-törvény természetesen még akkor is előtérbe volna a választási küzdelem kimenetelének sorsát, ha a nemzeti parasztpárt történetesen nem is örülne az országban oly kiterjedt népszerűségnek. Adott körülmények között azonban nem nehéz bejósolni a kormányzópárt főle-

nyes győzelmét s a választási harc tulajdonképeni érdekességét a megfelelően nagyszámmal jelentkező ellenzéki csoportok egymásközötti vetélkedése fogja nyújtani. Az a kérdés tulajdonképen: melyik ellenzéki pártnak fog sikerülni a szavazatok minimális két százalékát megszerezni ahhoz, hogy a választási törvény értelmében bejuttathassa képviselőit a parlamentbe. Miután a választások már az országban csaknem minden részében benyújtották, megpróbálunk az alábbiakban áttekinthető képet adni a választási küzdelemben masírozó pártokról.

megek szimpatiait teljesen elrisztani és annak ellenére, hogy a párt élén nem áll többé Jon Bratianu elvitatlan autoritása, a liberális párt gazdasági szervezetei és messze ágazó érdekeltségei révén mégis számíthat a régi királyságban a szavazatok egy bizonyos hányadára, amely lehetővé fogja tenni, hogy hat-nyolco képviselő a parlamentbe bejuttathasson. Valószínű, hogy Bratianu Vintila, Duca s a pártnak néhány kiemelkedőbb személyisége be fog kerülni szabad választások mellett is a parlamentbe. A liberálisok, mint azt tegnap már megirtuk az UER-rel kötöttek választási kartellt. Nem látszik azonban valószínűnek, hogy ez a kartell számbavehető apportot fog jelenteni a liberálisoknak, akik a nagyváradi és kolozsvári rombolások magisztrális megrendezése óta mély antipátiának örvendenek nemcsak a csatolt területeken, de a régi királyságban is.

A nemzeti parasztpárt a választásokon

A nemzeti parasztpárt nem indul önálló listával a választásokra. Bár Mantu népszerűsége nem tette feltétlenül szükségessé a kormányzópártnak azt, hogy más csoportok szavazatait biztosítsa a maga számára, a nemzeti parasztpárt mégis választási kartellt kötött a szociáldemokratákkal és néhány kisebbségi csoporttal. Ezeket a kartell tárgyalásokat maga Maniu vezette, aki egy pillanattig sem szűnt meg hangsúlyozni azt a meggyőződését, hogy az első szabadválasztásokból összeülő parlamentnek az ország reális fizionómiáját kell visszaadnia és a nemzeti parasztpárt az érvényben lévő választási törvénnyel szemben szöhoz kívánja juttatni az esetleg könnyen kimaradható kisebb csoportokat is.

Főszó az erdélyi Zsidó Választási blokkal kötött megállapodás a nemzeti parasztpárt. E megállapodás értelmében az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség két elnöke lép fel a kormányzópárt listáján: dr. Fischer József Máramarosban és dr. Fischer Tivadar Biharban. Mindkettő megválasztása befejezett ténynek tekintendő és nincs kizárva, hogy az erdélyi zsidóságnak még egy esetleges harmadik mandátumot is kapni fog. Az erdélyi zsidósággal egyidejűleg az Erdélyi Zsidó választási blokk vezetőinek közvetítésével jött létre a megegyezés a kormány és a bukovinai zsidóság között, amelynek keretében dr. Ebner fog a kormányzópárt szenátorjelöltjei között fellépni. A választási kartell tárgyalások során ismételt megállapítást nyert, hogy a nemzeti parasztpárt nemzeti kisebbségek tekintetében a tisztviselőket, respektálni kívánja annak etnikai létéből származó jogait és rossz szemmel nézi azoknak a kisebbségi cso-

portoknak működését, amelyek opportunus, nem egyszer illojális politikájukkal megnehezítették a demokrácia előrehaladását.

Választási megállapodást kötött a kormány a szociáldemokratákkal, akik kilenc mandátumot kaptak: három Erdélyben, három Bukovinában, kettőt Beszarabiában és egyet a régi királyságban. Az erdélyi szociáldemokráciát dr. Lucian Sándor, Fluera és Jumanca József fogják képviselni.

Kartell kötött végül a kormány a romániai németekkel, akik tizenkét mandátumot kaptak az egész ország területére a kormányzópárt listáján. A választások után valamennyi a kartellben lévő csoport visszanyeri teljes akciószabadságát.

A liberálisok

Az ellenzéki pártok közül a legnagyobb esélyekkel — ha lehet egyáltalán esélyről szó — kétségkívül a liberális párt indul. Annak ellenére, hogy a tiz évig tartó csaknem szakadatlan kormányzás alatt sikerült maguktól a tö-

A liberális párt esélyeit mindenesetre lényegesen csökkentti az a belső krízis és elégedetlenség, amely a pártban Bratianu Jonel halála óta felütötte fejét s amely már hónapok óta nyílt disszidenciákban jutott kifejezésre. A bukás meg lehetőséget csufos körülményei még jobban elmérgesítették a helyzetet a liberális pártban belül és Bratianu Vintilának nincs meg a tekintélye ahhoz, hogy az általános forrongásban rendet teremtsen. Így történt aztán meg az, hogy tizennyolc megyében a liberális disszidensek külön listával indulnak a választásokba, sőt közös választási jelet is kérnek ki maguknak. A disszidensek ma délután értekezletre ülnek össze Ploestiben és az sínes kizárva, hogy ez az értekezlet ki fogja mondani egy radikális liberális párt megalakítását.

Averescu és Iorga

Más alkalommal volt alkalmunk rámutatni arra, hogy milyen különös körülmények között jött létre a két csoport bizarr együttműködése. Sem Averescu,

Uránia-mozgó

LEOPARD LADY

izgalmas detektívdráma, Monopól
főszerepben a szép: JAQUELINE LOGAN Filmcen.

Hétfőn: Hétfőn: Hétfőn:

Petrovics Mirkó és fia

(Fiatal bor, ha virágozik...) Mulattató szalonvígjáték, főszerepben Harry Weise.

zsido

regénye két
400 lejeft
nyvoszt.-ban

SELECT-MOZGO

Kozások

főszerepben:

John Gilbert és Renée Adorée

Monopol Metrofilm.

sem Jorga nem tudták maguknak az elmúlt választásokon a két százalékos minimumot kiverkedni. És a jelek azt mutatják, hogy az egyesüléssel sem javultak meg túlságosan a parlamentbe való bejutás kilátásai. A közös lista felállítására óriási nehézségekbe ütközött és oda vezetett, hogy úgy a tábornok, mint Jorga professzor újabb híveket vesztettek el az egyébként is alaposan megfogyatkozott táborukból.

D. Lupu

A román pártok közül a legkevésbé esélytel startolt dr. Lupu, aki míg Mihailache fegyvertársa volt, egyik legnépszerűbb politikusa volt az országnak. Késztelenül tragikus, hogy Lupu dr. nem tudta bevárni azt az időpontot, amikor pártja egy tíz esztendőre koronájára képen a hatalomra került. Mindenki tudta, hogy az ő saját használatára berendezett „prasztpártja” csak arra jó, hogy a liberálisok a külföld előtt a parasztok támogatásával hivatkozhatassanak. Több mint bizonyos hogy Lupu nem fog bekerülni a parlamentbe és egészen valószínű, hogy a választási kudarc döntő csapást fog mérni Lupu dr. kisded csoportjára is.

A magyar párt

Miután a németek a nemzeti parasztpárttal kötött megegyezéssel a kisebbségi blokk létrejöttét lehetetlenné tették, a magyar párt önálló listával indult a választási harcra, miután hiába próbálkozott a kormánypárttal megállapodást készíteni. A magyar párt valamennyi erdélyi megyében már be is nyújtotta listáját.

A cuzisták

Valószínűnek látszik, hogy a romániai antiszemita pártok közül ez alkalommal egyedül Cuza fogja híveivel a választás rizikóit megkockáztatni. Mint ismeretes, az 1927-es választásokon Cuza és Colreanu külön-külön szerepeltek és egyiküknek sem sikerült a parlamenti létminimumot elérni. Időközben azonban Cuza és Catuianu kolozsvári egyetemi tanár között helyreállt a béke és Colreannak sok más híve is a jasi profeszorhoz pártolt át. Ilyen körülmények között nincs kizárva, hogy a legstótebb demagógiával dolgozó, a zsidó üzletek és a zsidó tulajdon kisajátítását prédikáló kuzizmusnak sikerülni fog néhány jelöltet nejtuttatni a parlamentbe, bár az ország túlnyomó többsége a nemzeti parasztpárt uralomra juttatásával bizonyoságot tett arról, hogy a haladás mellett foglalt állást és kiábrándultan fordul el az antiszemita rendbontók felelőtlen agitációitól.

Olvassa el! mert Olvassa el!
kellemes meglepetést nyújt a

HELIOS

kötöttáruház. Fc. tér 7.

O'cső árjegyzéke:

Meleg téli férfi puloverek	340 Leitől.
Férfi és női mellények	300 Leitől.
Angol női puloverek már	450 Leitől.
Női divat kötött kabátok	660 Leitől.
Gyermek puloverek már	180 Leitől.
Gyermek téli harisnya	23 Leitől.
Női sport téli harisnya	5 Leitől.
Női tiszta gyapjú harisnya	135 Leitől.
Női tartós cernaharisnya	79 Leitől.
Reform nadrág legjobb minőség	85 Leitől.
Női elegáns gyapjú costum	8-10 Leitől.

Nyaksálak, kesztyűk, férfi zoknik és más egyéb itt fel nem sorolt cikk igen olcsó áron lesz árusítva.

Szolid kiszolgálás! Olcsó szabott árak!

A leg**tökéle**tesebb kisfrekvenciájú erősítő cső a

Tungsram-Barium L414

Aramfogyasztás: 0.14 Ampere.
Merekség: 3 Ma/V.
Győződjék meg az adatok valóságáról.

Az angol trónörökös öccsével együtt Délafrikában vadászik és nem tudja még, hogy apja haldoklik

London, november 24. Tegnap este 8 óraker orvosi bulletin adtak ki György angol király állapotáról. Eszerint a király a napot nyugodtan töltötte, a vértóulás a tüdőben megállott. A beleg tüdőről röntgenfelvételeket készítettek. A késő éjjeli órákban egy neves bakteriológus bevonásával bakteriológiai vizsgálat volt, amelynek eredményéről még nem tettek közlést.

A yorki herceg ma délelőtt visszaért Londonba és azonnal a Buckingham-palotába hajtatott. Mary hercegnőnek, a királyi pár leányának érkezését délutánra várták. A walesi herceg és a gleicesteri herceg, a királyi pár első és harmadik fia Délafrikában vannak vadászaton és nem is tudják a király állapotának sulyosra fordulását.

Mik az orvosi konzuliumon ismét részt vett az egyetem bakteriológiai professzora is. Az orvosok két ízben tartottak konzuliumot.

Baytwin miniszterelnök Glasgweből ma visszatért a fővárosba.

Berlin, november 24. A Wolff távirati iroda londoni tudósítójának távirata szerint a mai napon a látogatók egész sora járt a királyi palotában a király hgyelése iránt érdeklődni. A diplomaták sorában természetesen a német követ is leadta névjegyet feleségével együtt.

Németország ragaszkodik a jóvátételi kérdés új alapokon való rendezéséhez

Londonban és Párisban átadták a német vélassjegyzéket, amely homlokegyenest ellenkezik az antant álláspontjával

Páris, november 24. Hósch párisi német nagykövet ma hosszabban tárgyalt Poincaré francia miniszterelnökkel, majd Briand külügyminiszterrel és ismertette a jóvátételi szakértői bizottság ügyében Németországhoz intézett francia és angol jegyzékekkel szemben elfoglalt német álláspontot. Ezzel kapcsolatban a Matin beavatott helyről azt az értesülést szerezte, hogy a német nagykövet által Poincarénak átadott emlékiratban foglalt álláspont a jóvátételek ügyében, homlokegyenest ellenkezik a szövetséges hatalmak álláspontjával. A német kormány most sem ismeri el, hogy a Dawes-terv véglegesen állapította volna meg annakidején

a német fizetőképességet és teljesen előrel kezdődő új tárgyalást követel a jóvátétel egész komplexumára nézve.

A francia lapok szerint helyes lenne, ha a szakértői konferencia minél előbb összeülne. A baloldali sajtóorganumoknak is az a kívánságuk, hogy a szakértők mielőbb zöldsztalhoz üljenek és a kérdés elintézésével a politikai helyzet érezhető feszültségét eliminálják.

Londoni jelentés szerint az oltant német nagykövet ma megjelent Churchill pézgyminiszternél és a német kormány nevében a szakértői bizottság ügyében emlékiratot nyújtott át amelyben precizították a német álláspontot.

Ne vegyen Rádiót vagy alkatrészt

addig, amíg nem hallotta az **ELECTRICA** szenzációs teljesítményű gépeit. Díjtalan bemutatás **Rádió-Szalonunkban**. Kívánságra bárki lakásán vételkötelezettség nélkül készülékeinket tüzembe helyezzük. Alkatrészek nagy raktára, Kérje terjedelmes nagy árjegyzékünket.

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii No. 28.

Eladás nagyban és kicsinyben! Eladás nagyban és kicsinyben!

Mitől fél Arthur Holitscher?

Arthur Holitscher egyike a legkiválóbb német íróknak. Már másodikban járt Palesztinában és az ott szerzett impresszióit mindannyiszor megírta. Nem tagadja a zsidó néphez és a zsidó valláshoz való tartozandóságát. Amikor hat esztendővel ezelőtt Palesztinában volt, lelkes hangon irt könyvet az országépítésről és a rógtörő elszánt chalucokról. De amikor három évvel ez előtt ott volt, már kételkedni kezdett. Árnnyoldalakat kezdett felfedezni. S a legfőbb árnyoldal szerinte a vallási befolyás, mely a Jisuv fölött egyre fokozottabb mértékben érezteti hatását. Holitscher fél ettől a jelenségtől. Első könyvében másképen vételekedett erről is. Annak idején azt kérde a chalucoktól: „Hát létezik az egész világon még egy nép, mely hétről-hétre olyan szent áhitattal és ünnepélyes módon olvassa fel történelmét?” De látogatásai között változás jött létre. Közben Moszkvához közeledett s ma már azzal vet számot, hogy milyen benyomást keltenek a dolgok ott. Ez a változás észlelhető utolsó írásain is. Igaz, hogy amikor Indiában Ghandi előtt megáll, akkor moszkvai félelme elmúlik. Ghenditől nem kívánja a vallás mellőzését. Ugy áll előtte, mint egy Mester előtt szókas. Csak a palesztinai vallásos jelenségek zavarják meg lelki nyugalmát. Amikor látja ott a Tórához és a tradícióhoz való vonzalmat és ragaszkodást, a moszkvai félelem vesz rajta erőt — és vacogni kezd.

A Keleten szerzett impresszióit a „Neue Rundschau”-ban adta közre, most a napokban könyv alakban jelentette meg „A nyugtalan Ázsia” címmel.

Amint könyvéből kitűnik, egész Palesztinát keresztül-kasul járta. „Dantól Beér-Sebáig”. Első állomása Deganja volt. „Amikor Deganján az első házba beléptem — írja Holitscher — már a bejáratnál kínos meglepetés ért. A mezuzára mutatva, csodálkozva kértem kísérőmtől: Mit jelent ez? — Mióta disziti a kommunisták házában az ajtófélfát mezuzá? A fiatal munkás, ki nem régen jöhetett Oroszországból, zavarba jött. A dolgot azzal magyarázta meg, hogy az egyik kolonista elagzott szüleit hozatta ki és az anya kijelentette, hogy csak abban az esetben lép át a ház küszöbét, ha a házat mezuzával szentelik fel”.

Holitscher nem találja eléggé méltányolhatónak ezeket a kimagyarázásokat, mert ő már más koloniákon járt, látta, hogy épen a gyerekek azok, akik a szülőket befolyásolják a tradicionális szokásokhoz való visszatérésre. Vallási befolyások nyomait találja Ain-Charodban, sőt Béth-Alfában is. A természetünnepéinél kezdik és áttérnek a vallási ünnepekre. Nehéz megváltoztatni a formát és nehéz megakadályozni a vallási befolyást, mely a nyelvből és a környezetből ered és különböző utakon hatol be a néptömegbe.

„S még valami: Az utóbbi időben nagyon elszaporodtak a Mizrahi-kolonisták. Nem kis része van ebben a miszsióban Kfar-Gideonnak, az erdélyi zsidók falujának is, amelyben öreg és fiatal munkások élnek és dolgoznak a vallási parancsok legszigorubb betartása mellett. És ki tudja, hogy idővel nem-e fog megváltozni az egész Jisuv általános színezete. De ki az oka mindennek? — Bialik!”

„E szomorú helyzet előteremtéséért elsősorban Ch. N. Bialik, a nemzeti költő a bünös, kinek versei forma tekintetében tényleg fenségesek, de szellemi reakciós Annvizsor ismételték a héberül beszélő fiatal munkások előtt, hogy a zsidóság legnagyobb élő poétája Bialik, hogy pihenés közben a Bialik-költeményeken telkesednek, melyekben erős prófétai páthosszal hirdeti az

UNIO vegyileg fest és tisztít!

Felhívjuk a t. közönség figyelmét a Postakert-u. 7. új fiókküzetünkre

Flo...
j...
Egy 40...
m...
(Timisoara)
Az Uj Kelet...
tük, az elm...
eseménye v...
életének és...
sadalomnak...
pelte ugyan...
leumát Fles...
kedelmj Rós...
ja, a Bánát...
tora. Az int...
ségnek roko...
biláns magys...
üzletbarátai...
élet és a zsi...
vezetői is...
A 40 éves...
latáról Flesch...
mindvégig b...
től életre te...
olyan igyeke...
dötte át mag...
mélto példak...
generációnak...
kezdte karrie...
gény tanuló...
taró szorgale...
val mindig s...
sanyos, hogy...
jába került...
tudta magát...
mely egy egé...
külföldi körö...
közigazdasági...
meg számára...
jának előresé...
munkabírásán...
vül a szerenc...
mit sem von...
értékéből, am...
a semmiből b...
Négy évtize...
Sámuel számo...
életének legki...
nap volt, amik...
Részvénytárs...
sokoldalú emb...
berü vállalatba...
sanyitani keres...
mettségét.
A vasárnapi...
biláns gyárváro...
jelem többek...
kedelmj és ipa...
vezetőség szá...
rókkel az étük...
rérum alakjába...
jött elismerés...
nek. A temesv...
tának népes k...
országos elnök...
sellen szoban...
érdemeit. Az...
ciója, Herz Józ...
szintén felvonul...
Ebből az ünep...
lita hitközség...
egyik alelnöke...
hitközség képvis...
elnök, a Gyapju...
sátója és dr. S...
szöntöttek meleg...
község farsangha...

A világ leghiresebb Jazz-bandja, a Savoy

Select — Sevens — Orpheans-Jazz Kolozsváron

Kolozsvár lassanként belekapcsolódik a nagyvilág művészi életének vérkeringésébe. Eddig számos ilyen irányú próbálkozás történt lejtők a dőni kozákok, akiket napok óta keresztül önnepelt a város közönsége. A nyugatiasodó tendenciának azonban első komoly megvalósulása az a művészi esemény, amelyet a Select-mozgó igazgatósága készített elő Kolozsvár lakossága számára. A mozgóknak ugyanis hatalmas áldozatok árán sikerült lekötöni egyhét vendégzereplésre a világ első és legnagyobb mondán zenei együttesét, a londoni Savoy-Select-Sevens-Orpheans-Jazz-t, amely hét saxofonjával, zongoristájával, hegedűvel és hírhedt dobosával európai turnéján mindenféle falrengető sikereket aratott.

A „Savoy” jazz-band nevet tulajdonképpen London legnagyobb szállodája, a Hotel Savoy után kapta, amelynek hallgatóiban a világhírhírű után először esendült fel a Jazz izgató és fülbeható muzsikája, ropogó taktusaival, amely lassanként a jáne örületebe sodorták a világot. Ebből a hallból indultak el a Jazz-band doyenjei, hogy világhírhírű körutjukon Kolozsvár közönségét is bálmulatba ejtsék frappirozó művészi produkcióikkal. Sikeres összeválogatásnak tulajdonítható, hogy a Select-mozgó a Savoy Jazz-band koncertszériájának időtartamára az utóbbi évek legpompásabb és leglátványosabb mondán-jazzvígjátékát a Szty Szaxofon filmet kötötte le, amelynek főszerepét a többszörös szépség- és táncverseny bajnoknő, a bájos Anny Ondra alakítja.

A három budapesti nagy pör keresztmetszete

Budapest, nov. 24. Három nagy per folytatása csütörtök már napok óta konkurenciát a budapesti színházaknak. Három nagy per belépőjegyért folyik a közönség a törvényszék bírái hivatalában. Mindhárom per vádlottja a Jaitiner osztályból került ki, az ítélektut-el osztály képviselői ülnek a vádlottak padján.

Bíró, rendőrtiszt és áldoktor-ficsur a fennlenni akarás, a viszcoyaikon felüli élet emberei ok. Bűnüknek — a két elsőnél talán csak botlásuknak — mozgóat ereje a pénz, a társadalmi osztály felső rétegeiben való megmaradás, vagy felküszás eszköze, kényelemnek, szórakozásnak és kejeik kelégtetésének eszköze.

Szász Elok és Nagy István esete nem is olyan érdekes, nem is olyan különös és nem is olyan undorító, mint a narmadik. Jobbraz akartak élni és így elkövetkez az a tett, amit manapság bűnek neveznek. Néha elkövetkezik, néha majd nem és a küszöb előtt, az utolsó pillanatban fékező a láb és a test megáll. Mindezt, mint majd minden férfi ellenj perben, nő esilog hatul, segítőtárs, akaratlan vagy tudattalanul.

Egyenesen a nő szerepel, az asszony-nak a férfit vonzó és eltaszító arca ragyog körül a harmadik perben, a leg-szenzációsabbban, az Erdélyi Béla perében, aminek a másik kettő mellé sorakoztatásával nem akarom se Szász Elok-ét, a rendőrkapitányt, de különösen nem Nagy István bírót, kinek a bűnössége még nem bizonyított, megsejténi. De ebben a harmadik perben a „cherchez la femme” felszólítást másként kell értelmezni. A harmadik perben, amelyik a legundorítóbb az utolsó hat-hét esztendőben itt Magyarországon, vagy talán Európában, amelyhez csak Haarmann emberevő gyilkos pere vagy tőmán a cseh szlovák Vörösmarty-gyilkosságát, lehet hasonlítani, az asszony nem az ok, nem a felbujtó, itt az asszony az áldozat.

De embert, asszonyt vagy férfit már máskor is, máshol is, más is meggyilkolt. Ki tudja kiszámítani pontosan, ha csak nem az együgyűek, jámborak és háló sípkásak, hogy pillanatnyi belső dühük, vágyuk, elkeseredéseik mindig csak a kívánság és elgondolt cselekedet széléig, de soha a megtett cselekedet területéig sodorják őket? Egész és tisztá emberek ölték már meggyőződésből, elkeseredésből, éhségből, féltékenységből. — Raskolnyikov, Othello, Bánk bán alakja tisztá. De Erdélyi Béla nevét a diploma, a bizonyítvány, a váltó, élet és halál hamisítójának nevet ne emlegessétek ezek-kel.

Hónapokon át élni egy ember mellett azzal a biztos tudattal: meg fogom ölni. Az éjjek során át feküdni mellette az ágyban a megérelelődött elhatározással: kivégezem. Megpróbálni egyszer, megpróbálni kétszer és s mikor nem sikerült: megpróbálni harmadszor. És mikor sikerült, mikor meghalt, mikor összetört megvert teste és eltört fojtogatott nyaka, szétmálolt agyományereget husa, akkor: tagadni. Nemcsak kétségbeesetten és önmagad védelmében, megmenteni, ami megmenthető, de cinikusan és fölény-

sen, visszataszítva gonoszul és a meggyilkolat újra meggyilkolva.

Erdélyi bizonyítványt hamisított, a 24 éves pesti zsurlóvag, mert tanulás nélkül akart tanulni tenni. Diplomát hamisított elegans ficsur mert egyetem nélkül doktorként akart szerepelni, párbajhősként öhajtott szerepelni, de párbajszabályok megvetésével verte véresre a feleségét. Aztán nem volt pénz, munka nélkül akart urasodni élni, fenntartani akarta a látszatot, a fölénykedés, a fölszínesség, az üresség és undorító gonoszság e lovagja, erre bebiztosítja a feleségét és a feleségének meg kell halnia, hogy a munkátalan és henyé élet folytatódhasson. A kéz, mely megfojtotta Forgács Annát, a legkönnyebb munkát választotta. Ha a lelkiismeret kibírja, a kéz puha marad. Ugy látszik, a lelkiismeret kibírja. De van e egyáltalán lelkiismeret?

Nincsen, vagy alszik. Kegyetlen senki embereknek nincsen lelkiismeretük.

A másokból élőknek nincsen lelkiismeretük. Akik nem akarnak dolgozni és sohasem dolgoztak, azoknak nincsen lelkiismeretük.

A világ miatjuk forog, minden, amit tesznek, jól van, minden miatjuk új és hal, minden lettük igazság, felelősségre-vonás nincs. Ha céljaiknak hamisítás, emberevés, gyilkosság vagy valami más felel meg, az is helyes.

A világ urai ok, akik nem ismernek törvényt, csak saját akaratukat és nem ismernek erkölcsöt, csak a saját pillanatnyi vágyaik erkölcsét.

Elnézem a tárgyalás alatt ezt a fejet. Se nem szép, se nem csunya, nem ostoba és nem okos. Szimpla fej, érdektelen. Találsz Pesten még vagy százszor ilyen fiatalember fejet. Csak az arca üressége öntétsége, szavainak cinikussága, kellemetlen üres modora taszít vissza. Kerékeskedőség-típus, vagy bankjelligi ti-

pus, a turfok semmirekellő lézengőnek, vagy a bárok naplopó törzsvendégeinek a típusa.

Emlékezem a dányosi gyilkos: Balog Tuta képre. Összehasonlítom Erdélyi arcával. Milyen rokonszenyes ember volt ez a Balog Tuta!

Elegans hölgyek kibicelik végig a fő-tárgyalást. Izgatott kékharisnyák jöttek ide el végigborzongeni az érdekesebb vallomásokot és azután elmondani a társaságokban: én is ott voltam, abban a társaságban éppen, ahol hősiességek tartják a kiméltelenséget, ahol érdemek a gyengék és kiszolgáltattaknak kiméltését. Annak a társaságnak a hölgyei jöttek el, amelyben a cím, a rang, a párbajképesség elakarhatja a becsületet, a tehetséget és jellemet.

Ennek a társaságnak a bűnyűge For-gács Anna meggyilkolása és ebbe a társaságha tartozott (vagy tartozik?) Erdélyi Béla ur is, itt érezte magát otthon és ennek a jöveleményét akarta megörizni és ennek látszatimédátát vette lejtémbé, mikor a váltóhamisítások el-leplezésére kiméltelenebb eszközökhöz, esetleges gyilkosságához nyult.

Nem tudom, mi lesz a három per íté-lete, egy bizonyos aránylag, Erdélyi Bé-la fogja a legkisebb büntetést kapni. Biz-zonyosra veszem, hogy eltűnik a tár-gyalás eddigi menete a nagyszerűen sa-ivos és erőszakos képviselő-üggyvéd és az ugyanilyen vádlott ellenére is rossz véget mutat. De nem fogja megkapni azt, amit megérdemel, mert idegen em-ber nem büntetheti őt meg eléggé.

Az lesz a büntetése, ha egyszer éjjel fel-ébred cellájában és megtátja csupaszon-pérén:

„Onmagát. Nádass József”

A CLUJ

TACAMUL

ezüstárugyárban készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen gyárjellel van ellátva.

800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Visszonteladónak: „TACAMUL” Ezüstárugyár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A
Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Tacumul”

Grand-Hotel BUCURESTI

A legmodernebb kényelemmel felszerelve. Fürdőszobák, gőzfűtés, lift, telefonok, rádiószalon, olvasóterem és fodrászműhely. Bár-Bufferet.

Rendkívül leszállított szobák!

Megkezdődött a nagy karácsonyi vásár a

„Sport”

kötöttáruházban
Regele Ferdinand 16. szám alatt.

Mindenki meggyőződhet olcsó árainról.

Pénz marad a zsebében, ha

27-én megáll

Regina Maria (volt Deák Ferenc-u.) 14. szám előtt!

FIGYELEM!

Legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándékot vehet a

„LYONNAISE”

selyemgyár lerakatában, ahol a legszebb crepe de chine, crepe satin, georgette, nyerselymek, félselymek, bélésárúk, sálak, kabát-selymek, frakk és smokinghoz való tükrök és béléselymek jutányos áron kaphatók.

Cluj, Str. Regina Maria (volt Deák F.-u.) 3.

ZEPHIR

kályhával tűt ma már a „Makk ász” is. Ha jó kályhát akar, szerezzé be már is.

10 kg. fűvel fűt egy 80 m² szobát 24 órán át
Leggazdaságos. b. Leghigiénikusabb. Világ-szabadalom. Tartóssága örökös! 10 évi garancia!

ARLAPOT KÉSZSÉGGEL KÜLD:

Szántó Dezső és Fia

Oradea, Str. Marasesti 8. Telefon 4-91.
Városi iroda: Str. Ávrám Iancu 8.
Acéllemez-redőnyök. Esslingeni faredőnyök. Vasszerkezeti cikkek.
Kolozsvári vezérképviselő Babás & Co vaskeresk-

Édesem, mi lesz a három per íté-lete, egy bizonyos aránylag, Erdélyi Bé-la fogja a legkisebb büntetést kapni. Biz-zonyosra veszem, hogy eltűnik a tár-gyalás eddigi menete a nagyszerűen sa-ivos és erőszakos képviselő-üggyvéd és az ugyanilyen vádlott ellenére is rossz véget mutat. De nem fogja megkapni azt, amit megérdemel, mert idegen em-ber nem büntetheti őt meg eléggé.

Az lesz a büntetése, ha egyszer éjjel fel-ébred cellájában és megtátja csupaszon-pérén:

„Onmagát. Nádass József”

Édesem, mi lesz a három per íté-lete, egy bizonyos aránylag, Erdélyi Bé-la fogja a legkisebb büntetést kapni. Biz-zonyosra veszem, hogy eltűnik a tár-gyalás eddigi menete a nagyszerűen sa-ivos és erőszakos képviselő-üggyvéd és az ugyanilyen vádlott ellenére is rossz véget mutat. De nem fogja megkapni azt, amit megérdemel, mert idegen em-ber nem büntetheti őt meg eléggé.

Az lesz a büntetése, ha egyszer éjjel fel-ébred cellájában és megtátja csupaszon-pérén:

„Onmagát. Nádass József”

Egy el-
ka
Le
Weisz
cégél Cluj, C

nyitására találta, hogy épp
Kuk rabbi tisztelték meg az első meg-
nyitó beszéddel. Sőt nem is elégedett
meg a megnyitó beszéddel, hanem egy
szóltárszerű imát is elmondott. „Kény-
telen voltam a tudomány nagy zsidó
művelőire gondolni Einstein, Bergson,
Brandes és Freudra, Mindegyik a ma-
ka tudományos ágában az alapzatot is
lerombolta, hogy annak az omladékan
új tant és új forradalmi igazságot hir-
dessen s itt, a Holtenger előtt, de az
eleven zsidóság felé irányított tekintet-
tel, még próbálkoznak szintézist terem-
teni a tudomány és Izrael Tórája kö-
zött, Holitscher csodálkozik ezen s ez
ráj neki.

Kuk rabbi és a jabloniai rebbeszerü
emberek befolyásától fél ő nagyon,
éppen azért, mert ők tudnak az új nem-
zedék nyelvén beszélni. Holitscher látja
a Tóra és a Szentföld misztikus erejét
és fél.

1909-ben könyvet írt Lenin „Mate-
riálizmus és empirio-kritizmus” cím-
mel, melyben a kommunizmust a materiá-
lisztikus irányzatokhoz igyekszik hoz-
zásatolni. A napokban kritikát ovas-
tam Hugo Bergmann dr. tollából Lenin
jelzett könyvéről. Bergmann kimutatja,
hogy Lenin nem értette meg ezt a böl-
cseleti problémát. „Nehéz megérteni —
fejezi be Bergmann — hogyan köti Len-
in a munkásmozgalmat egy ilyen ro-
zoga filozófiai hipotézishez.” Nehéz
megérteni, mondjuk mi is, hogyan jön a
kapitalista rendszer a Tórához? Mi
közé Bergsonnak, aki megdönti a ma-

terializmus alapjait, a héber egyetem-
nek egy tudós rabbi által való megnyí-
tásához? Mi közö a kommunizmusnak
a kovászianal kényér élvezéséhez —
mely a szolgaságból való megszabadu-
lás legrégebbi szimbóluma? Talán nem
lehet egy fiatal ember legfőbb törekvése
a társadalom fölkéletesítése s ezzel egy-
idejűleg gyűrűt tegyen arája ujjára, a
testbéli-lelekben egyesülő közös élet
szimbólumaként, s azt mondja: Hare
ath mekudeseth li?

De egy félénk embertől nem kérdünk
semmit. S Holitscher félénk. Az öntu-
dó nem valami nagy ballaszt nála. En-
nek ellenében nagyon érzékeny. Érzé-
s, hogy a progresszió utolsó vonatja ma
Moszkvából indul ki és ő attól fél, hogy
Isten ments, lekési a vonatot. Ez a vo-
nat nem viszi magával a vallási érde-
keket, ami Holitscher szerint azt jelen-
ti, hogy meg kell tölük szabadulni,
mert veszélyt rejtenek magukban. S
Holitscher fél a veszélytől.

De a zsidó nép hosszú négyezer éves
történelmének során látott már sok
utolsó vonatot különböző állomásokból
kiindulni. Lehet, hogy az utolsó vonat
bizonyos sullyal bír, de nincs mitől
megijedni. Aki fél, az csak féljen. De
mi, régi nép, régi firma vagyunk. Se-
haj. Szinaj hegye továbbra is áll. A mi
réggi tekeréseinkben van vallási erős,
örökös isteni. Keressük, fedezzük fel
és hirdessük fenn: „S ők féltek, de
de nem volt mitől...”

Schön Dezső.

Késő a bánat

ha „olcsó sósbor-
szeszt” vásárol,
amely oly érték-
telen, hogy hasz-
nát sem veheti.

Csak a valódi

DIANA

sósbor-szesz

segít, gyógyít, erő-
sit. Az értéktelen
utánzatot utasítsa
vissza.

ődon Tanhához való visszatérést és a
gondolkodásnak régi, elavult fogalmak-
ban való elmerülését.

„Bizonyára vannak mélyebb okai an-
nak, hogy a chalucok a tradícióhoz
vonznak. Az én véleményem szerint
— írja Holitscher keserűen — maga az
ország az oka ennek. Alig néhány év-
vel ezelőtt még nehezen lehetett kielé-
gítő választ találni arra a kérdésre,
hogy mi közö van ennek az ifjúságnak
Palesztinához. Ma már minden világos:
a zsidó néplelek mélyén erős vágyak
élnék a Tórához való visszatérés iránt
s Palesztina benső erejétől fogva átme-
netül szolgál ennek a vágynak.

S ime a jabloniai rebbe...
„Nagyon jól tudom — írja Holitscher
— hogy amióta a jabloniai rebbe az
Emek-völgyben letelepedett, nagyon
sok chaluc jött hozzá, hogy végigézzo
a szabait szertartást, amit chaszid-
módra rendeznek. Ő maga is benéz az
imákhöz, szóba elegyedik a chaszid-
okkal és meghallgatja történelmüket.
Az egyikőt meg is kéri: „Hiszen ré-
szetekre ez az építőmunka nagyon ne-
hez, hogyan bírjátok ezt megszokni?”
„Ei se lehet képzelné — írja tovább —
hogyan ereszlette le kezét és ujjával a
földre mutatva, mondta: „Es ist doch
unser Land!”

„Ezek az öreg emberek úgy élnek
ott, mint a legitalább chaluc az
Emekben. Kívénhedt csontjájukban
szent tűz lobog. Az ősi föld új reményt
öntött ezekben az emberekbe. Csodálat-
os egy ország!”

És megkérdi a rebbet: „Ki költötte
fel benneteket legelőször azt a gondola-
tot, hogy elhajtsátok magatoktól az
eddiggi életet és ide gyertek Paleszti-
nába?”

„A rebbe úgy néz rám, mint aki nem
érti, hogy mit beszélnek hozzá. Azután
halkan beszélni kezd, szemem közé
nézve. Halkan és kifejezhetetlen hang-
hordozással ejti ki a szavakat:
„Ki? Isten!”

S amikor a külsőségeiben megnyilat-
kozó okát keresi Holitscher a vallási
befolyásnak, arra a megállapításra jön,
hogy ebben nagy része van Kuk rab-
binak is. Már a héber egyetem meg-

Ping-pongozott és anzixkártyákat irt Erdélyi Béla, felesége halála napján

A mai tárgyaláson is terhelő vallomást tettek a monstre-pör tanui

(Budapest, november 24. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Az Erdélyi-per iránt ti-
lán még fokozottabb az érdeklődés, mint
eddig. Az esküdszéki terem főnyosóját
és a büntetőtörvényszék lépcsőházat
mar a kora reggeli órákban főként fiatal
leányokból és asszonyokból álló tömeg
lepte el, hogy ha már nem részesülhet
mindenkik abban a kegyben, hogy a fő-
tárgyalás egy részletét végighallgathassa
legalább láthassák a per vádlottját, Er-
délyi Bétát. A hölgyek azonban czu-
rt rossz stratégiának bizonyultak. Erdé-
lyt melléklépesőn hozta fel két fegyveres
főhőzőr az esküdszéki terembe és a ki-
vándesiak legnagyobb része ma lemaradt
arrai a szenzációról, hogy szemtöl-
szembe állhasson Erdélyivel.

A tárgyalási teremben is túlnyomóan
sok a hölgy a hallgatóság között.

Kilenc óra után nyitotta meg a tar-
gyalást Schadt elnök. Temesváry dr.
ügyész bejelenti a bíróságnak, hogy a
főkapitányság megállapítása szerint Er-
délyi Béla is a most előzetes letartóztá-
tásba helyezett Rösler Edvin igazgató
intézetéből szereszte érettségi bizonyít-
ványát. Kéri a bíróságot, hogy ez a kér-
des is tisztáztassék. Erdélyi elismeri,

hogy a magániskolában szereszte bizo-
nyítványát, de szerinte a bizonyítvány-
szerzés, vizsga letétele után, a legsza-
bályszerűbben történt.

Holitschek Margit, egy orvos felesége
az első tanu. Tagja volt annak a bizott-
ságnak, amely kiszállott a helyszíre a
Forgács Anna lezuhanási körülményeir-
nek tisztázására. Robitschekné szakkép-
zett ápolónő és ebben a minőségben fér-
jével együtt jelen volt a holttest első bon-
colásánál is. A boncolás alkalmával az
orvosok megállapították, hogy a halál
oka fojtogatás volt és a holttest nyakán
egy az első, mint a hátsó nyakrészen ő
maga is látta a fojtogatás nyomait.

A tanu ezután elmondja, hogy Forgács
Anna halála napján Erdélyi egyáltalán
nem látszott levertnek, sőt odaáll: fia
ping-pong játékához és biráskodott,
amin Robitschekné természetesen meg-
botránkozott. A tanu ezután a bíróság
a szempontiról történt lezuhanás szinhe-
lyére vonatkozó még tisztázatlan körü-
lményekről hallgatja ki. Erdélyi Béla
megjegyzései, valamint az ügyész és
védő több kérdése után a tanunak meg-
hagyja a bíróság, hogy férjét kérje Bu-
dapestre vallomástételre, a jövő hét
keddjére, vagy esütörtökire.

Fischer Teréz, millstatti trafikოსნőt
hallgatja ki ezután a bíróság, aki is-
merte Erdélyieket, mert vevői voltak.
Tanu elmondja, hogy Forgács Anna
halála napján Erdélyi bent járt a tra-
fikba és képesleg az állapotot vásárolt. Ő
már tudott a hálaesetről és kifejezte
részvétét. Erdélyi felnézett az égre, majd
elnevette magát.

Gál Jenő védő ekkor zárt tárgyalás el-
rendelését kéri, mert Erdélyi házaselete
egyes pszichopatológikus momentumaira
akar rámutatni a tanu vallomásával
kcsolatban. Az ügyész ellenzi és a bi-
róság nem rendeli el a zárt tárgyalást.
Erdélyi erre megkérdezteve kijelenti,
hogy a tanutól nem óhajt semmit kér-
dezni és csak azt vitatja, hogy a tanu
által jelzett napon tényleg a trafikban
járt volna.

Fischer Teréz elmondja még, hogy

Hirdessen az Uj Keletben

látta, amikor Erdélyi egyizben a nyúl
uccán megverte Forgács Annát.

Klopper Jozefin mosogatónő a követ-
kező millstatti tanu. Ismerteti a bíróság
előtt Erdélyieket szobájának fekvését a
millstatti villában. Elmondja, hogy a
kertből be lehetett látni a szobába. Egy-
izben nyitott ablakon át hallotta a kert-
ben, hogy Forgács Anna segélykiáltá-
sokat hallott. Rövidesen utána bezárult
az ablak és bár továbbra is figyelte a dol-
got, a zárt ablak miatt egyebet nem hal-
lott. Negyedóra múlva az ablak ujra ki-
nyitott, Erdélyi Béla kiült az ablakpár-
kányra és cigarettázott. Forgács Anna
ezalatt a szobában sirt. Erdélyi kezében
bottal játszott. A tanu vallomását ezzel
be is fejezte az elnök szünetet rendelt el.

Szünet után Barrasch Hans arra kérte
a büntetőtanácsot, hogy kiegészíthesse
vallomását. Schadt elnök erre az enge-
délyt megadta. Barrasch kijelenti, hogy
a közte és Forgács Anna közötti viszony
ban Erdélyi Béla feltételekkel beállítá-
sa enyhén szölvá téves. Ő a kérdéses
időben egészen más társaságban fordult
meg, flörtje is volt s távol tartotta magát
Forgács Annától. Forgács Anna külön-
ben, amikor segítségért hozzá fordult,
kijelentette neki, hogy Erdélyi Béla ma-
gatartása vele szemben nem féltékeny-
ségből ered. Sőt olyan önhitt volt, hogy
Forgács Annának azt mondotta, hogy
nincs a világon olyan férfi, akire ő félt-
ékeny lenne. A feltett kérdésre ezután
leszögezni kívánja, hogy senkivel sem
beszélte meg pótvallomását. Arra a kér-
desre, hogy a vizsgálatot indító névtelen
levél szerzője ő volt-e kijelenti, hogy
ennek a levélnek a létezéséről csak az
ujságokból értesült.

Gál Jenő ekkor azt a kérdést akarja
feltenni a tanuhoz, hogy milyen könyve-
ket olvas. A feltenni szándékolt kérdés
körül hosszabb vita idül meg az elnök,
ügyész és védő között, majd az elnök
mégis engedélyezi a szerinte lényegtelen
kérdés feltételét. Tanu kijelenti, annyira
el van foglalva, hogy csak igen keveset
olvashat. Az elnök a nevtől hallgatósá-
got szigoruan esendre inti.

Hans Lanzer orvos, az első boncolás
végrehajtója, tett ezután vallomást.

Férfi és női kalapokat

fest, tisztít vasal és formál

Fehér

Str. Memorandului (Unió-u.) 21

Cina étterem

Bukarest, Str. C. A. Rosetti 5.
(a királyi palotával szemben.)

Egy ebéd ára 120 lei

Esti árak, mint minden más vendéglőben.

„Marcu” orkeszter.
Az étkezés ideje alatt tánc.

Egy elegáns divat-

kalap

Lei 250.—

Weisz Siegfried

cégnél Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10.

...dass Jóság
...áll
...eák
...ótt!
...vehet a
...E"
...u.) 3.
...Makk ás" is.
...ze be már is.
...24 óránát
...usabb. Világ-
...0 évi garancia!
...KULD:
...és Fia
...telefon 4-91.
...Iancu 8.
...faredőnyök.
...Co vaskeresk.

MI LESZ?

december elsején

üvegudvarban
CLUJ

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Pan Halippa Besszaràbia minisztere programot ad

(Bucuresti-Bukarest, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Viitorul” a rövidség kedvéért bolsevik népbiztosnak nevezi Pan Halippát, a ki a Maniu-kormányban a közmunkügyi tárcát tölti be és miniszteri rangban Besszarabiát képviseli. A „Viitorul” természetesen rágalmoz, mert Pan Halippa nem kevésbé jó nacionalista, mint a többi miniszterfőúr. Am az bizonyos, hogy Besszaràbia, ez az oroszok által sorsára hagyott miserábilisan adminisztrált uttalan és gondterhelt tartomány évtizedek óta felgyülemlett elégedetlenségeire aligha akad hatott temperamentumosabb, lobogóbb indulatu, fanatikusabb kifejezője, mint éppen Pan Halippa.

Már a megjelenésében is van valami az apostolok fanatizmusából. Magas, boltosatos homlok alatt a merész ivelésű sűrű szemöldök két szénfekete átható pillantásu, csudálatosan szuggesztív erejű szempárt árnyékol be. Erőtéljes szénfekete bajusz és az egész kormányban egyedül álló tömött fekete szakáll egészsíti ki a besszaràbiai parasztszoktribunjának megkapó portéját. Egyike a nemzet parasztpárt legerőteljesebb szóvivőinek. Valami különös varázs és lelkekire ható melegség csendül ki oroszosan lágy akcentusából. A besszaràbiai parasztság szinte vakon követi. Természetes, hogy a liberális és averescanus ferror-választások alatt Pan Halippa népszerűsége külön figyelemben és eljárásban részesült. Goga Octavian belügyminisztersége alatt történt meg az a felháborító eset, hogy egy esendőrfőhadnagy a választások napján kétszer arcul ütötte a esendőrfők brutális tulkapásai ellen tiltakozó Pan Halippát. Ez a két csattanó pofon szinte martírrá kepte fel Pan Halippát s ha lehet, még növelte népszerűségét.

Az eskütel napján történt. Maniu lakásán a miniszterjelöltek és újságírók feszült izgalommal várták a vezér visszatérését, aki a tanácsnál volt audiencián, hogy az új kormány listáját aprotálás véget hemutassa. Egy óra már jóval elmúlt, midőn Maniu a királyi palotából visszatért. Azonnal lekérte a tanácssterembe a miniszterjelölteket és az újságírókat. Egy egyszerű papírlapot tartott kezében, amelyről a plénum előtt felolvasta az új kormány tagjainak névsorát. Ünneplés, megkapó momentum volt — hisz a tíz évi ellenzékiesség sanyaru kenyeru után a hatalom, a dicsőség és fény kapuinak megnyílását jelentette e pillanat. Pan Halippa nem tudott erőt

venni elfogódottságán. Szemei könnybe lábadtak. Odalépett Maniu elé, megölelte és megcsókolta.

Megindító kép volt egy nemesebb érzelmektől fűtött lélek emberien szép megnyilvánulása.

Az életrendjében nem jelent nagy változást miniszterré való kinevezése. Megtartotta továbbra is a Hotel Metropol első emeletén lévő egyszerű berendezésű polgári szobáját, amelynek külsején mindössze annyi módosítás történt, hogy az ajtó előtt éjjel-nappal ott strázsál a miniszternek kijáró rendőr. Ebben a szobában fogad este későn egy minisztertanács után.

— Milyen a helyzet az éhező besszaràbiai megyékben, miniszter ur?

— Két-három megyében a szárazság folytán, különösen a kukoricatermés volt olyan katasztrófálisan rossz, hogy az éhínség fenyegető veszedelme kopogtatott a parasztlakások küszöbein. Az új kormány azonban máris széleskörű intézkedéseket tett az inséges lakosság gabonával való ellátására és én magam személyesen fogom ellenőrizni azt, hogy a megszavazott segélyek elosztása igazságosan és egyenlően történjék.

— Milyen a helyzet általában Besszarabiában, — képviselő ur?

— Besszaràbia lakossága az ünnepi öröm napjait éli most. Ez az országész amellyel a legmostohábbul bánat el a történelmi események különös szeszélye, ma egy nyomasztó lidérc alól fellelegezve ünnepli a szabadság gondolatának, a demokrácia eszméjének diadalmát. Ezekben a napokban Besszarabiában elfelejtették az évszázados elnyomatást és sanyargatást, elfelejtették azt is, hogy az egyesülés óta eltelt tíz esztendőben a kormányok oly kevés gondot fordítottak Besszaràbia elhanyagolt állapotának, siralmas

viszonyainak megjavítására.

— Mi a miniszter ur munkaprogramja Besszarabiával kapcsolatban?

— Az új kormány egyik sarkalatos programját a közigazgatási decentralizáció. En mint Besszaràbia minisztere ennek az elvnek az exponeense leszek akkor, midőn azon fogok dolgozni, hogy a községekben és megyékben megvalósítsam a lokális autonómiát, hogy végleg és nyomtalanul kisöpörjem a tartományból a cári uralom és a liberális kormányzat nyomait, hogy európai színvonalra emeljem az oly siralmas állapotban lévő közigazgatást, hogy végül utakat építtessenek az uttalan steppékre, egyszóval hogy nyugati civilizációt teremtsék a jobb sorsra érdemes Besszarabiában.

— Mi a véleménye miniszter ur a besszaràbiai földműves zsidókról?

— Ismerem és nagyrabecsülöm a besszaràbiai földműves zsidók munkásságát. Meggyőződésem az, hogy számíthatok rájuk a restaurációs munkában.

Elmondta ezután Pan Halippa, hogy a besszaràbiai zsidóknak egy régebbi nemzeti parasztpártba van beiratkozva és a párttal együtt küzdötte végig a liberálisok mindenható kormányzása eloni harcot. A nemzeti parasztpárt listáján a besszaràbiai zsidóságnak négy reprezentánsa fog a parlamentbe bekerülni. Besszaràbia minisztere egész sereg epizódus elevenített fel a nemzeti parasztpárti kormánybuktató küzdelméből és elmondta, hogy a besszaràbiai zsidók heorikus önfeledőzásokról tettek tanúságot a kampány során, kitartva a demokrácia ügye mellett mindvégig annak ellenére, hogy a liberális adminisztráció dűhe hatványozott mértékben tombolta ki magát a zsidókon.

Megtakarítás 30%

Teljes kiárusítás
gyapju kötöttárunkban

BLATT-nál

Cluj, Piata Unirii 13.

Minden elfogadható árban.

Használja ki mindenki ezt a ritka kedvező alkalmat, hogy prima, jó árut olcsón vásárolhat.

30% **Szenzáció!** 30%

Megtakarítás

Figyelmeztetés

Vannak utánzatok, melyek a kávédaráló, Valodi Franck-hoz külsőleg a megtevesztésig hasonlítanak, minőségük azonban meg sem közelíti a Valodi Franck-ot. Ilyen utánzatok ellen úgy védekezhetünk, ha kizárólag

Valodi Franck
a kávédarálóval

HEINRICH FRANCK SÖHNE SAR-BUKURESTI-BRASOV.

Tagadhatatlan,

Dr. Dralle's Birkenwasser

hogy a kihullott haj és korpá a ruhán (vállon) és a haj kellemetlen illata visszatartóan hatnak Minden embernek kötelessége a társadalommal szemben, hogy ezt elkerülje. Használjon állandóan.

Dr. Dralle-féle Birkenwassert

s fejbőre tisztá és korpamentes lesz, hajának kellemetlen illata elmúlik e hajszálai megerősödnek.

Ügyeljen a Dr. Dralle névrel

Mindenütt kapható!

Vasárnap szenzációja! **Női, férfiakabát és szőrmebunda kiállítás** Vasárnap szenzációja!
Feltüntetett áraink verhetetlenek és egyedülállóak. **E. Baumzweig Cluj, volt Párisi Áruházal szemben.**

Vasárnap, 1923. nov. 25.

a londoni Seven

H

Az Uj Kelet zsidóság...
Főszerkesztő: Dr. Felelős szerkesztő: az Uj Kelet...
forrás meg

Simon

Az Uj Kelet...
van. Simon Józ...
tisztviselője, ho...
dés után tegna...
örök álmra h...
szorgalmas tisz...
ládapa, mintak...
bereknek, akik...
tölti be egész...
való kötelesség...
korrekt, elküsn...
abból a fajtából...
nem öncél, ho...
ves része.

Brek hosszú s...
keresztül tartott...
csolatot vidéki...
től alatt rokon...
doróval, kellem...
szimpátiát szer...
denki, akinek v...
vele, rokonszen...
berrel, ahinek...
gővva kíserte f...
től kezdve, ami...
bert pusztító k...
mint egy eszte...
a gyilkos kórro...
megváltotta sze...
össze 36 éves v...
gyermeket hagy...
vasárnap délut...
ortodox zsidó.

Figyelme...
ügyben. A cluj...
működő állan...
bizottság újabl...
ben határozott...
Klein, Adalbert...
Martin Heimov...
mon Berger, A...
dinand Deutsch...
König, Ignaz S...
Samuilla Berko...
M. Grünberger...
Hirsch, Beer F...
Adalbert Kelle...
väd. H. Neum...
Ludovic, Iren...
berger, Anton...
ber, Elena Sch...
Mayer Schwar...
Pepi Weisz Cl...
Petroseniből...
Hani Noszin T...
biu, Adolf Tis...
ten megjegyezz...
vező vagy ke...
leknek kell azo...

Katonai...
ron. A hadkie...
remélete érte...
tonai szemlék

a londoni Seven

Jön a londoni-Savoy-Select Sevens-Orpheans Jazz

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánátság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Feladat szerkesztő: János Fercuc.
Az Uj Kelet cikkeit utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Simon József

Az Uj Kelet gyökereinek nagy gyászán Simon József, a lap egyik legrégebbi írója, hosszú és keserves szenvedés után tegnap délután négy órakor örök álmra hunyta a szemét. Derék és szorgalmas tisztviselő volt, példás családapa, mintakép a dolgozó, egyszerű embernek, akiknek a hivatás és a család állja az egész életüket. A régi világból való költészetű és mindenek felett korrekciós, felkísérő hivatalként volt, abból a fajból, akiknél a becsületesség nem önel, hanem karakterüknek szerkesztés.

Erek hosszú sora alatt az ő személyén keresztül tartotta fenn az Uj Kelet a kapcsolatot vidéki olvasóitól és ez alatt rokonszenves és megnyerő módjával, kellemes exteriőrjével osztatlan szimpátiát szerzett személyének. Mindenki, akinek valamilyen kapcsolata volt vele, rokonszenvezett ezzel a derék emberrel, akiknek sorsát velünk együtt aggodva kísérte figyelemmel attól a perctől kezdve, amikor az életerős fiatal embert pusztító kor támadta meg. Több, mint egy esztendője küzdött szervezete, a gyilkos korral, míg tegnap délután megváltotta szenvedésaitől a halál. Mindössze 36 éves volt, övegyet és két kis gyermeket hagyott arván. Temetése ma, vasárnap délután három órakor lesz az ortodox zsidó temető halottasházából.

Figyelmeztetés állampolgársági ügyben. A Cluj Curtea de Apel mellett működő állampolgársági fellebbezési bizottság újabb a következők ügyében határozott, Josif Baum, v. d. Max Klein, Adalbert Stern, Adalbert Löb, Martin Heimovits, Moise Speter, Solomon Berger, Adalbert Auslander, Ferdinand Deutsch, Jacob Spitzer, Carol König, Ignatz Stössel, Minail Augsburg, Samuila Berkovits, Herm Braunstein, M. Grünberger, Geza Harstein, Jolan Hirsch, Beer Horovitz, Abraham Kohn, Adalbert Keller, Hersch Lazarovits, v. d. H. Neuman, Chani Pollák, Stern Ludovic, Iren Rosenberger, Beni Rosenberger, Anton Rosenfeld, Ernest Schreiber, Elena Schwartz, Moise Schneider, Mayer Schwartz, Veronica Tischler, Pepi Weisz Clujról, Marcus Berkovits Petrosenből, Mozes Salamon Ghejar, Hani Noszin Taga, Ernest Glasner Sibin, Adol Tischler Cernăuți. Ismételt megjegyezzük, hogy a döntés kedvező vagy kedvezőtlen voltáról a feleknek kell azonnal meggyőződniük.

Katonai jelentkezések Kolozsváron. A hadkiegészítő parancsnokság rendelkezése értelmében az általános katonai szemlék e hó elején megkezdőd-

Jön a londoni-Savoy-Select Sevens-Orpheans Jazz

tek Kolozsváron. A mai napig az 1925-1920-ig terjedő korosztályok jelentkeztek, Str. Saguna (Bartha Miklós utca) 14. szám alatt a hadkiegészítő parancsnokság hivatalos helyiségében. 23-ikén és 24-ikén az 1910-es, 26-ikén és 27-én az 1918-as, 28-ikén és 29-én az 1917-es, november 30-ikán és december 1-én az 1916-os korosztályok kötelesek jelentkezni. December 3-ikán és 4-ikén az 1915-ös, 5-7-ikéig az 1914-es, 8-10-ikéig az 1913-as, 11-ikén és 12-én az 1912-es, 13-án és 14-én az 1911-es, 15-17-ikéig az 1910-es, 18-án és 19-én továbbá 20-ikán, 21-én az 1909-es, 22-28-ig az 1908-as, 29-31-ig pedig az 1907-es korosztályok jelentkeznek. Január 2-án és 3-ikán az 1906-os, 4-én és 5-én az 1905-ös, 7-én és 8-án az 1904-es, 9-10-én az 1903-as, 11-12-én az 1902-es és 14-15-én az 1901-es korosztályok kötelesek ellenőrzés céljából a hadkiegészítő parancsnokságnál jelentkezni. Aki jelentkezési kötelezettségének nem tesz eleget, súlyos bírságban részesül.

Csak a valódinak van becsé!!

Utatsion vissza minden „én oly jónak” ajánlott hasonló szert és vegyen csakis Aspirin-tablettát az eredeti Bayer-féle csomagolásban (6 vagy 20 tablettát 1 dobozban)

Berlin hideget, Budapest enyhét jósolt Berlinből jelentik. Moszkvai jelentés szerint az iszlandi depresszió következtében Oroszország északi részében mindenütt erősen alászállott a hőmérséklet. Európai Oroszország északi részein egyes helyeken harminc fokot mértek a fagyponthoz alát. Budapestről jelentik: A magyar meteorológiai intézet időjárás-prognózisa szerint borult, de aránylag enyhe időjárás várható sokhelyütt esővel.

11.000 méteres új magassági világrekordot állított fel egy svájci pilóta Berlinből jelentik: Borsch svájci repülőkapitány tízegegyezer méter magasságba emelkedve új magassági világrekordot állított fel. A vakmerő pilóta az irtózatos magasságban 52 Celsius hideget mért borszesz hőmérőjével.

HÖLGYEIM!

A legújabb film, Vefour, bársonyalapok
Lej 190-tól kaphatók a

CARMEN

kalapszalomban
Cluj, Calea Victoriei 4.
Alakítások, formálások 80 Lei.

Erdélyi Béla is a bezárt Röser-intézetnél szerzett érettségi bizonyítványt. Budapestről jelentik: A magyar kultuszminisztérium megbízottja tegnap megjelent a Röser-féle magánintézet Aradi-uccai helyiségeiben és bezárta az intézetet. A magániskolának nyolc bennlakója és összesen százharmincöt tanulója volt. Egyébként a pesti ügyész ség megkereste a rendőrséget abban az irányban, hogy tisztázzák Erdélyi Béla érettségijének ügyét is, aki szintén a Röser-intézetben kapott bizonyítványt. Igen valószínű, hogy Erdélyinek ez a bizonyítványa is hamis. A Röser-féle ügyben a főkapitányság szombaton este hivatalos jelentést adott ki, melyben közlik az előzetes letartóztatást és azt, hogy a nyomozást tovább folytatják.

Nem szüntetik be az erdélyi Rapid vonatokat. Az elmúlt napokban arról adták hírt a lapok, hogy az erdélyi Rapid vonatok közlekedését a CFR vezérigazgatósága beszünteti. Annak idején az Uj Kelet is megírta ezt a feltűnő hírt, azonban hozzáfűztük, hogy ennek autentikussága megerősítésre szorul. A CFR vezérigazgatósága tegnap körlevelet bocsátott ki, amelyben megcáfol minden olyan hírt, amely a Rapid vonatok közlekedésének megszüntetéséről szól.

A legszebb száz regény, 3200 nagyalakú oldalon,

mely körülbelül 10.000 könyvdolainak felel meg,
a mai irodalom leghíresebb magyar, német, angol, francia, orosz, spanyol, svéd, dán regényíróinak 100 legérdekesebb

szerelemes, vidám, társadalmi, történelmi, fantasztikus, detektív, költői, kalandos

regénye

egy esztendőre való rendkívüli gondolatösszeválogatott szóra kózzató érdekesítő olvasmány,

dusan aranyozott egész vászonkötésben, öt nagyalakú pompás kivitelű aranynyomású könyv.

ára 1.600.— Lei

Havi 160 Lejes részletfizetésre

Megrendelhető:

Az Erdélyi Géniusz Könyvterjesztő Vállalatnál Cluj,

Str. Mairescu 12.

Mesterművek

A világszellem

óriásainak munkái

melyekből okulást, tudást, humanizmust és életbölcsest meríthet mindenki!

A mesterművek alatti sorozata öt világhírű író kötetét tartalmazza

izléses kiállításban, félvászonkötésben, könyvtokban.

Romain Rolland: Michelangelo élete
Tagore: Az élet megismerése
Webb: A szegénység problémája
Lubbock: Az élet örömei
Chesteron: Hagyományok és hazugságok.

Ára 800.— Lei

havi 100 leis részletfizetésre

Megrendelés után az egész sorozatot

egyszerre azonnal szállítjuk.

Itt levágandó és pontosan kitöltve az „Erdélyi Géniusz” könyvterjesztő vállalat Cluj, Str. I. Mairescu 12. részére beküldendő

A mai napon megrendelem az „Erdélyi Géniusz” könyvterjesztő vállalat hirdett sorozatát (v. könyvtéri művészi kiállításban, aranyozással, teljes vászonkötésben)

Lej vételárban _____ havi részletre

A sorozat címe: _____

A részletfizetést kérem e hónapnál részemre előjegyezni egyszerűen az összes könyvet egyszerre az e hónapnak megfelelő részletre _____ lej utánvétel és 30 lej portóköltéssel leszállítani szíveskedjenek. Tudomásul veszem, hogy az „Erdélyi Géniusz” vagy saját postautóváltómmon havonta a részleteket pontosan beküldeni tartozom. A havi részlet elmulasztása esetén az egész vételár egyszerre válik esedékessé. A rendezés vissza nem vonható.

Név: _____

Foglalkozás: _____

Lakhely: város, megye, v. község: _____

_____ ucca, házszám

Kelt, 29 _____

A rendelés aláírása (és lehetőleg pecsétje.)

Jön a londoni-Savoy-Select Sevens-Orpheans Jazz

— Elhízott egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz hatalmasan előmozdítja az anyagcserét és a testet könnyedé teszi. Több orvosprofesszor a Ferenc József vizet szívelzsirosodásnál is reggel déltől és este egy-egy har madpohárnyi mennyiségben rendeli. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

— Dési előfizetőink figyelmébe. Dési előfizetőink és olvasóink tudomására hozzuk, hogy az Uj Kelet fiókküldőhivatalának vezetését Singer Zoltán ur vette át, akihez minden reklamáció és panasz intézendő.

No. 1981—1928.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY

A kereskedelmi törvény 347. §-a értelmében Kolozsvár állomáson, a terményraklárban lévő udvari vágánynál 1928 nov. 26-án, déltől 3 óra 30 perckor nyilvános árverésen el fog adatni 15.750 kg. burgonya.

Cluj, 1928 november 22.

Dr. Joan Cosma
közjegyző.

Műtárgyakat és régiségeket

a december 15. és 22-iki nagy karácsonyi aukcióra bizományba veszi az „ARTA” mű- és régiségkereskedés Cluj, Strada Avram Iancu 3. szám.

— Ahmed Zogu európai körútra indul Párisból jelentik: A Petit Parisien tiránai tudósítójának közlése szerint Achmed Zogu király, a koronázási ünnepségek után a nyugateurópai fővárosokban látogatásokat tesz. A november 29-ére kitűzött koronázási ünnepségek elhalasztása valószínű, mert most hóviharak vannak Albániában, melyeknek megszünte egyhamar nem várható.

— Lindbergh házassodik. Newyorkból jelentik: Az amerikai lapok közlése szerint Linbergh ezredes eljegyzi Morrow mexikói amerikai nagykövet leányát. Morrow nagykövet, mint ismeretes, Kellogg külügyi államtitkár utódja lesz és így, ha a hír igaznak bizonyul, Lindbergh előkelő pozíciót fog betölteni az Egyesült Államok politikai életében.

— Megszüntették az Oroszország hivatalos elnevezést. Párisból jelentik: A Journal de Débats moszkvai tudósítójának közlése szerint a népbiztosok tanácsa hivatalos használatban eltörölte az Oroszország elnevezést. Hatóságok előtt az oroszok magukat szovjet-polgároknak kell hogy nevezzék.

— Európai kereskedelmi szerződések Délkinával. Brüsszelből jelentik: A belga kormány tegnap aláírta új alapokra fektetett kereskedelmi szerződését Délkinával. Diplomáciai körökből származó információk szerint a napokban kötik meg az olasz-délkinai és a holland-délkinai szerződéseket, jobbra a belga szerződés alapelveihez hasonló tartalommal. A svédek és dánok tárgyalóbizottságai csak a hónap végére készülhetnek el a tervezet megvitásával, s akkor ezek is aláírásra kerülnek.

Jön a londoni-Savoy-Select Sevens-Orpheans Jazz

30% Szennedő 30%
Vasárnapi szennedővel szemben.

Az új GOOD YEAR

gyártmányu autógummi a legjobb és döntő igazolása annak, hogy miért használ a világ automobilistáinak tulnyomó többsége szívesebben GOOD-YEAR-t, mint bármilyen más márkát,

Borzalmas vihar dühöng az Atlanti-óceánon

Két gőzös elsüllyedt és veszélyben van Chamberlain hajója is. Oroszország északi részein 30 fokos fagy van

London, november 24. Az Atlanti-óceánon borzalmas vihar van. A White Star Line „Regina” nevű gőzösének zikrátvírata szerint veszélyben van az a gőzös is, amelyen Chamberlain külügy miniszter visszatérőben van Európába.

Az „Esthonia” dán szőcs jelenti, hogy a „Herrenwald” német teherszállító hajó a nagy viharban léket kapott és elsüllyedt. A személyzetből tizenhárom em-

ber megmentelt az Esthonia.

Párizs, november 24. A Havas távirati iroda tudósítója jelenté lisszabomból, hogy egy spanyol bárka ma megmenekült a Virgilia nevű svéd hajó legénységét és Leixceben partra tette. A hajót az Atlanti-óceánon dúló vihar pusztította el.

Berlin, november 24. Moszkváj jelentés szerint az azlandi depresszió következtében Oroszország északi részében minde-

nült erősen alászállott a hőmérséklet. Európai Oroszország északkeleti részein egyes helyeken harminc fokot mértek a fagyponthoz alatt.

Budapest, november 24. A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint esős, szeles, viharos időjárás várható, később változókéony idő, valószínű hő-süllyedések.

Politikai bosszuhadjárat indult meg néhány kolozsmegyei faluban

A kormánynak rendet kell teremteni a felizgatott falvakban

(Uj-Kolozsvár, november 24. Az Uj Kelet tud.) Az utóbbi napokban egyre nyugtalanítóbb hírek érkeznek a kolozs megyei falvakból, arról, hogy a falvak lakosságára régi politikai haragosaival egyre fenyegetőbb magatartást tanúsít. Különösen a Kolozsvár közelében lévő kolozsborsán zajlottak le súlyos kimenetelű események. Az elmúlt szerda este újabb legény botokkal megtámadta Diaconescu csendőrmestert, a helyi csendőrség parancsnokát, aki éppen a község

fűszerkereskedésébe indult bevásárolni. A támadók felholltra verték a szerencsétlen járásörmestert, akire hatalmas vértócsában akadtak rá néhány órával később a járőkelők.

Diaconescu csendőrmestert beszállították a kolozsvári klinikára, ahol megállapították, hogy koponyatörést szenvedett. Állapota igen válságos.

A hatóságok vizsgálatot indítottak az éjszakai verekedők személyazonosságának megállapítása érdekében. Újabb hi-

rek szerint Borsán még mindig nem csillapodtak le a kedélyek és a községben lakó liberális korifeusok helyzete mind veszélyesebbé válik.

A borsai verekedéshez hasonló hírek érkeznek Csucsáról is, ahol a lakosság mind fenyegetőbb magatartást tanúsít a község Grapini nevű orvosával, valamint a liberális párt többi korifeusaival szemben. Értesülésünk szerint egy Grapini orvos, miután a liberális párt több exponált híve a lakosság terrorjától tartva, Kolozsvárra menekültek, ahol bevárják a kedélyek lecsillapulását. Csucsán egyébként a hangulat még mindig feszült.

A hatóságok úgy a borsai, mint a csucsai, valamint a többi községekben történt esetekről jelentést tettek a kormánynak. Meg vagyunk győződve arról, hogy a kormány minden egyes esetben el fogja rendelni a vizsgálat lelkismeretes lefolytatását és a szigorú megbüntetését.

SPORT

Ma van a Haggibbor vívóve. senye

Oriási érdeklődés előzi meg a Haggibbor mai vívóversenyét, mely a téli szezon első komoly sporteseménye lesz. A verseny délután 3 órakor a katolikus gimnázium nagytermében veszi kezdetét. Az előjegyzésben elkelt jegyek nagy számból következtek, egészen biztossá, hogy feltűz fogja végignézni a főleg kolozsvári vívókat foglalkoztató verseny meközéseit.

Egy évre felfüggesztették Ordentlich Cálit. A Haggibbor fegyelmi bizottsága tegnap este ülést tartott, amelyen a futballcsapat jóképességű centerfedezetének, Ordentlich Cálinak fegyelmi ügyét tárgyalták. A fegyelmi bizottság a vezetőség tagjaival szemben tanúsított fegyelmetlen magatartásáért és professzionista igényeiért egy évre felfüggesztette a futballistát. A felfüggesztésről a szövetséghez is jelentést küldött a fegyelmi bizottság.

Parasztlázadások Ukrániában és Fehér-Oroszországban. Berlimből jelentik: Az ukrán szovjetköztársaság egyes vidékein parasztlázadás tört ki. A mohiveli kormányzóság területén a parasztlázadók felfegyverkeztek. A lázadókat Ulkirov volt cári tiszt vezeti, aki katonailag szervezte meg a csapatokat. Fehér-Oroszországban szintén fellázadtak a parasztlázadók és kifosztották a katonai táborokat. Dobrinszkban az állami löveggyárat fosztották ki, azután a gyár épületét felrobbantották, az őrséget pedig legyilkolták.

K

Mi o
4

A hite
vezett

Timisoara—
Uj Kelet tudós
fizetéskeptelen
börnyár hitele
kezlete, mint m
leges eredmén
mindössze azt
hitelezők, hog
ügymenetében
gok törtétek
riem elő kelte
összeomlását.

Ezzel az orsz
hatalmas fizet
kapcsolatban a
felkereste dr. S
hitelezők képv
igen érdekes a
delkezésünkre:

— Minden m
ben, nekem az
a Krausz-börny
sorban és legf
mercialis gazd
nek bélyegét es
talmas vállalat
Hermann és Da
ezt a hatalmas
pedig, aki már
generációját ké
szágban szerze
lomájával, lehe
gyárnak vagy
becsülhetetlenül
ellenben ekon
fellepése is alig
lendületet a gy

— Az elmond
tesen, értehető
szágszerte a gy
Mert hiszen ny
senki sem szám
rom héttel sem.
dás folyik a gy

— A gyár bo
natokig honorált
körökben. Külön
nyarutóján Néme
mágának külön
ket 25 ezer dollá
szegből 5500 dol
is fizetett, hogy
eljárásnak birtok
szetesen, ennek
a birtokában a g
tel fogott hozzá
bőrárunak a gy
kintetben, azt is
kurrencia nélkül
szágban.

— Magánertes
beli Deutsch Arn
csolatban fontos
nis a múlt hóna
gyár és Krauszó
főt létre arra v
zionálnak, ami
Deutschék 30 m
volna a gyárba
vélemények is
Krauszek már ok
tisztában lettek
sokáig állhatnak
miért is ilyen esz
kaj akartak mag
schéknek, akikne
sülésre vonatkozó
ember 25-ig, ter
bon állana, hogy
nél kedvezőbb f
most realizálni tu

Közgazdaság

Mi okozta a temesvári Krausz-börgyár 40 milliós fizetésképtelenségét?

A hitelezők szerint a vállalatot hozzáértés nélkül vezették. A gyár képviselője a tulhajtott investálásokkal indokolja az összeomlást

Timisoara—Temesvár, nov. 24. Az Uj Kelet tudósítójától. A 40 millióval fizetésképtelen lett Temesvári Krausz-börgyár hitelezőinek péntek esti értekezlete, mint megírtuk, nem hozott végleges eredményt. Az értekezlet során mindössze azt állapították meg egyes hitelezők, hogy a hatalmas börgyár ügymenetében súlyos szabálytalanságok történtek amelyeknek törvényszéken elő kellett idézniük a vállalat összeomlását.

A hitelezők véleménye

Ezzel az országos viszonylatokban is hatalmas fizetésképtelenségi ügygel kapcsolatban az Uj Kelet munkatársa felkereste dr. Steiner Bélát, a külföldi hitelezők képviselőjét, aki a következő igen érdekes adatokat bocsátotta rendelkezésünkre:

Minden más híreszteléssel szemben, nekem az a meggyőződés, hogy a Krausz-börgyár összeomlását elsősorban és legfőképpen az az antikommenciális gazdálkodás okozta, amelynek bélézést egységként az egész hatalmas vállalat magán viseli. Krausz Hermann és Dávid nem bírták vezetni ezt a hatalmas üzemet, Krausz György pedig, aki már a Krauszok fiatalabbik generációját képviselte, az a Németországban szerzett vegyész-mérnöki diplomájával, lehetséges, hogy hozzájárult a gyárnak vegyészeti szempontból megbecsülhetetlenül értékes fejlesztéséhez, ellenben gazdasági szempontból az ő feladata is aligha jelentett valamelyes lendületet a gyár életében.

Az elmondottak dacára, természetesen, érthető meglepetést kellett országszerű a gyár fizetésképtelensége. Mert hiszen nyilvánvaló, hogy azzal senki sem számított még ezelőtt két-három héttel sem, hogy milyen gazdálkodás folyik a gyár vezetésében.

Egy fuzió terv

A gyár bonitását az utolsó pillanatokig honorálták az összes gazdasági körökben. Különben a gyár még ez év avarútóján Németországból beszerzett magának különböző vegyészeti cikkeket 25 ezer dollár értékben, amely összegből 5500 dollár előleget nyomban le is fizette, hogy bizonyos krómcsiszolás eljárásnak birtokába juthasson. Természetesen, ennek a vegyészeti cikknek a birtokában a gyár hatalmas lendületet fogott hozzá az újabb és jobbevált bűráruinak a gyártásához. Ebben a tekintetben, azt is mondhatom, hogy konkurrenciánál állottak az egész országban.

Magánértesüléseink szerint a helybeli Deutsch Arnold cég az ügygel kapcsolatban fontos szerepet játszik. Ugyanis a múlt hónapban a Deutsch-börgyár és Krauszék között megállapodás jött létre arra vonatkozólag, hogy fuziónak, aminek eredményeként Deutschék 30 millió lejűl betársultak volna a gyárba. Ebből kifolyólag olyan vélemények is alakultak ki, mintha Krauszék már október első napjaiban is tisztában lettek volna azzal, hogy nem sokáig állhatnak meg saját lábukon, miért is ilyen eszközökkel, betársulásokkal akartak magukon segíteni. Deutschéknek, akiknek egyébként a betársulásra vonatkozólag opciójuk van december 25-ig, természetesen érdekükben állana, hogy ezt az opciójukat minél kedvezőbb feltételek mellett már most realizálni tudják.

Mit mond a gyár jogi képviselője?

Weisz Artur dr., a gyár jogi képviselője, akinek ezenkívül is nagy szerep jutott a hitelezőknek és a bajba jutott gyár között folyó egyezkedési tárgyalások körül, a következő igen érdekes információkat adta az ügyre vonatkozólag:

A gyár a mai kereteiben 1922-ben alakult meg. Ettől az időponttól kezdve aztán a gyár vezetői és tulajdonosai, Krausz Hermann és Dávid mit sem tettek egyebet, mint állandóan horribilis összegeket investáltak a gyár fejlesztése érdekében. Egymást követték az új és modernbbnél modernbb gépek beszerzése, sőt saját villanytelepük tettek egkebet, mint állandóan horribilis mértékben arra a 31 millióra gondoltok, amelyet különböző kamatok címén fizetett a gyár, ásták alá ennek a hatalmas üzemnek az egzisztenciális lehetőségeit. Mert hiszen tudvalevő, hogy ezek az investálások hatalmas tőkéket vontak el az üzem tartalékalapjaiból.

A fizetésképtelenséget, véleményem szerint, közvetlenül az az 1 millió 200 ezer lej okozta, amely a gyárnak egy

Javult az üzlet a román állatexportban. Az elmúlt hónapokban szenvedett súlyos veszteségek után a romániai állatexportörök ismét megkezdtek aktívitasukat. Tekintettel, hogy a bécsi piacon az árak emelkedésben vannak, az exportörök remélik, hogy ezáltal regresszálhatják magukat eddigi veszteségeikért. A legutóbbi bécsi hetivásáron az árak a következők voltak: prima ökör 185-195 shilling, másodosztályú 115-135, harmadosztályú 90 groschen. A felhajtás Jugoszláviából 130, Magyarországból 400, Romániából 730 darab volt.

Iparpártolási kedvezmény. A november 23-án megjelent Monitorul Oficialban közzétett miniszteri határozat szerint Paladics György butor- és műasztalosárugyára. Arad, str. N. Filipescu 14. megkapta az iparfejlesztési törvényben biztosított kedvezményeket.

Tavaszi előtt akarja megkezdeni a kormány a vámtarifa revízióját. Tegnap délelőtt ült össze Madgearu kereskedelmiügyi miniszter elnöklése alatt az ország iparfelügyelőinek konferenciája a behozatali vámtarifa revíziójának előkészítésével kapcsolatban. A miniszter arra kérte az inspektorokat, hogy teljes objektívassággal és kompetenciával, tudományos kritériumok és

kisenevi ügyletéből kifolyólag veszett oda. A gyár ugyanis röviddel ezelőtt 1 millió 200 ezer lej értékben nyersanyagot rendelt egy kisenevi cégtől, amelynek váltófedezetet adott a nyersanyagra. A kisenevi cég közben csődbe jutott, a Krauszék által megrendelt árut már nem szállították le, ezzel szemben a Krauszék váltóit leszámították. A váltókat a bankok egyetemes leges fellépésére ki kellett volna egyenlíteni, amilhez azonban a szükséges tőke nem volt meg. Ezután természetesen be kellett következnie annak, ami be is következett. A hitelezők megrohanták a gyárat és így nem maradt más hátra, mint a fizetésképtelenséget bejelenteni.

A regáti piac szerepe

A tény az, hogy 40 millió passzíváról van szó, ezzel szemben az aktívák a ténylegesen értékesíthető árban 15 millió leire becsültek fel. A mai körülmények mellett tehát egy 30 százalékos kiegyezési kvótáról lehet szó. Szó van arról, hogy a magyar és német érdekeltségek bevonásával valami módon szanalni lehessen a gyárat. Ilyenformán magától értetődik, hogy nagyobb kvótát állapítanak meg.

Befejezésül — mondotta dr. Weisz — különös nyomatékkal rá kell mutatnunk még arra a fonák helyzetre, amely az ország egyes részeire vonatkozó moratórium-törvény idéz elő és amely a Krauszék esetében is nagy szerepet játszott. Tudvalevő, hogy az erdélyi piacot kizárólag a kolozsvári Renner Testvérek foglalták le maguknak, Krauszék viszont gyártmányaikkal a regáti gravitáltak, ahol aztán a fennálló moratórium-törvény védelme alatt a gyárnak bamba jutott regáti adóssai intézték el végkép Krauszékat.

Fried Miksa

komoly kutatások alapján készítsék elő a tantervizit. Ezt a célt szolgálja az általa elrendelt ipari ankét sé az egyes iparágak monográfiájának összeállítása. Az előkészítő munkálatokat azonban sürgősen el kell végezni, mert a kormány legkésőbb tavasz kezdetéig el akar készülni a vámtarifa átdolgozásával. Az összegyűjtött anyagot Madgearu miniszter személyesen fogja felülvizsgálni az egyes ipari centrumokban, viszont az ipari monográfiákat a közvélemény megvitatása alá bocsátja. Az iparfelügyelők délután újabb értekezletet tartottak Cezar Popescu vezérigazgató elnöklésével, aki tudomásukra hozta, hogy a monográfiákat legkésőbb január 15-ig be kell fejezni.

Alaptőkét emel a Soborsini Takarékpénztár. A Soborsini Takarékpénztár alaptőkeemelése 500.000 leire most van folyamatban és tart december 31-ig bezárólag. Ezen jegyzés a régi 100 lejes részvények becserelésével kapcsolatos és helyettük új 500 lejes részvények lesznek kibocsátva. Az új részvények jegyzési ára (előjegyzési jogosultsággal) 520 lej, egyébként 570 lej. Az új részvények jövő év januárjában lesznek kibocsátva.

Hirdessen az Uj Keletben

Speciális városi és utikabátok, külföldi Ia. nappabörkabátok, őszi trenchcoatok Ia. teveszőr béléssel. NEUMANN M. CLUJ, PÖTÉR 14. PÉRFI ÉS FIURUHAÁRUHÁZ.

Primăria Municipiului Cluj, No. 26164—1928.

ANUNT.

Municipiul Cluj dă în arendă pe durată de trei (3) ani dela data predării pe cafe de licitație cu oferte în scris, închise și sigilate dreptul de scormonit gunoajele adunate din oras dela case.

Licitatiune se va tine în corformitate cu art. 72—83 din legea Contabilității publice în ziua de 3 Ianuarie 1929, ora 11 a. m. înaintea Delegațiunii permanente, sala de sedință.

Condițiunile de licitație se pot vedet în biroul Maieristei centrale, calea Traian, No. 19.

Cluj, la 20 Novembrie 1928.

Primăria Municipiului Cluj

Színház - Művészet

A Magyar Színház mozi-műsora:

Vasárnap d. e. 11-kor: Nagyszabásu matiné, 15 és 10 lejes helyárakkal: (A Sanssouci malom) Vigjáték. Ottó Gebuhr, Olga Tschekchova, Hanni Veise, Wilhelm Dieterle.

Vasárnap fél 4-kor, fél 6-kor, fél 8-kor fél 10-kor: Patt és Potachon esete Josephine Bakerrel.

Hétlőn fél 4-kor, fél 6-kor, fél 8-kor és fél 10-kor: Patt és Potachon esete Josephine Bakerrel.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazó Urak! Temesváron a Józsefvárosi Zsidó templommal szemben levő מלון בודגהban é. k. z. heinek legutá yosabban. Naponta friss hús különlegesség k kaphatók. 1324

500 ezer lejűl renfa iis üzlethez vagy vállalathoz társulna érettségizett fiatal ember. Cim a kiadóban.

Keresek egy in'elligens zsidónőt, ki vállalná kétszobás lakásom rendbentartását és két kisfiam nevelését. Lampel butorraktár Reg. Maria 34. 1326

Kiadó dec. 1-ére a belvárosban egy külön bejáratu csinosan burtozott, lérengentes szép nagy parkettes szoba 1 vagy 2 intelligens embernek. Cim a kiadóban.

Biztosítási ügyben jártas, szerény igényű saldokontistát keres a Banca Economica, Sighet. Románi, németül tudók előnyben.

Svábogarakat

muszákat biztonságban kirtja Svabogarakat. Hivat. los bizonyítvánnyal garanciatan méregmentes. Embernek, háziállatnak teljesen ártalmatlan. — Egy csomag elegendő teljes kiirtáshoz. Utánvéttel 55 leiert szállítjuk. — Vízonteladókna rabatt. Nyithos Vagyl - művek Rt. - Braşov. Telefon 4-32.

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuța (vot Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

Évegcsiszóda és tükörgyár. Tábla-üveg raktár és üvegészeti vállalat. Hibás tükörök újra fonsorozása

Hajhullás

és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol” minden győgszertárban és drogueriában

Hirdessen az Uj Keletben

A költözőkő ember

Irta: BARZILAY ISTVAN

Az uccasarkon lévő borkimérés ajtajában a korcsmáros vendégeket várt. Ebben az iszonyu melegben az emberek úgy néztek ki, mint izzadó, fáradt kutyák: csak épen hogy a nyelvük nem lógott a hőségétől. A korcsmárosnak még sem volt vendége, mert dél volt, amikor nem igen járnak emberek az uccán. Csak messzire hangzó lármával egy nevetgélő bakfiseporjt jött a korcsma felé. A strandra igyekeztek és melegtől fáradt üdőségük szinte szemmel láthatóan éledt újra, amint közelebb és közelebb értek a célhoz. Mikor elmentek a korcsma előtt, a korcsmáros fittyentett őket. Fáradt volt a hőségtől és így a fittyében mondotta el trágár gondolatait. De amikor reflexzerű mozdulattal az uccasárok irányába nézett, nem tudta visszatartani magát:

— A fené! Ez már megint itt jár. A bakfisok felgyűltek és érdeklődéssel néztek ők is a sarok felé. A látvány valóban nem volt érdektelen. Hőrihorgas figura kanyarodott be a másik utcából épen a strand felől. Fantasztikus ellőzése és egészen görbe háta volt. A fején nem volt kalap és csapzott, elhanyagolt szőke haja félig elfedte homlokát, amelyből görcsös daganatok ugrottak ki a mély gondbarázdák közül. Főnk szürke szemé fölött vastag, barna szemöldök húzódott el és összeért a kiugró, hatalmas sasornnál. És mind ezekhez egy nötes, apró száj csatlakozott, különös és érthetetlen egyvlegésként cennek a furcsa arcnak, melyen az intelligencia vonalaival a kezdődő kiéltésnek most kihangsúlyozódni készülő, fáradt vonásai végyültek el részvető keltő összevisszaságban. Kávészínű, hatalmas köpenyeg lengett a léptei nyomán. Lábal, abnormális óriások, szinte elszippentek a kánikulai hőségben puhára főtt aszfalton. Nem nézett se jobbra, se balra: a megtestesült idegenség, magányosság és kín volt, amint az uccasarkon befordulva, majd elta-
postta a vele szembejövő barnahajú lánykát.

A bakfisnyú szíjfélvár, érdeklődő, eleven szemek ostromolták meg a nevezettség figurát. De Péter szó nélkül és semmit észre nem véve mérte tovább siető, hatalmas lépteivel az uccát.

— Ni-ni, költözőkő — szólt az egyik lány, amikor Péter már messzire járt és egy kézitárlgára mutatott, amelyvel épen most fordult be a sarkon egy izzadó, hangosan szuszogó munkás. A talyiga két kosarat rázott az ucca elhanyagolt kövezetén, mellette egy ütött kopott, igen homályos eredetűnek látszó bársony foteuille, Péter vagyona volt ez a talyiga, egész világa egy embernek, aki görnyedten sietett végig az uccán és már-már eltűnt szem elől a horizontba vesző ucca végén.

A lányok elértek az uccasárokra. Még egy bucsupillantást vetettek Péter után. Az egyik megjegyezte: hogy különös figura ez az ember. A másik viszont kijelentette, hogy ő nem érdeklik az ilyen lehetetlenül öltözött emberek. Azzal felrántotta a vállát s ezzel számára az egész kérdés el volt intézve.

II.

Az ucca pár pillanatig élettelenül és üresen nyúlt el a hihetetlenül izzó, nyári kánikulában. Szinte szikráztak az üzletek lehúzott rollói, amint a nap megostromolta őket és áthatolni igyekezett rezisztens gyűrűiken. A korcsmáros egy pillanatra bement a sötétsébe: egyetlen vendége rendelt még egy kupica pálinkát. De hamarosan visszatért az üzletajtóba és pipára gyújtott. Várt a vendégeket valami keserves és siralmas nyugalommal.

Karsu, zörgelábu leánya sietett el az uccasarkon.

— Na né, ez most a másikat keresi — dörögte el a foga alatt a korcsmáros, mert észre látta, hogy az a

hosszulábu, barnaköpenyes figura sé-tált ezzel a kicsi nővel nyári esteken ezen az uccán. Sokat nevetett rajtuk: az egyik hosszú, mint egy torony, a másik meg olyan kicsiny, hogy kétszer is elférne a társa hóna alatt.

Erzsi pedig sietve, félve, minden izében remegve szaladt el a korcsma előtt. A titkos találkozás gondolata remeg-tette meg. Szerelmest akarta meglep-ni, így, váratlanul beállítani a kis szobába, ahol Péter álmodik. Péter éjjel-nappal álmodik, ő a beteges álmok szegény lovagja, semmi egybe nincs, csak a szíve, Péter a beteg férfi, aki-nek valami nagy büne lehetett születése előtt, hogy így büntetett meg születése után; lehetetlen, szerencsét-len, szálnalmas zseni, aki csak szeretni tud igazán.

Erzsinek nagyon rendetlenek és nagy-on fájtak voltak a gondolatai, amint sietve kanyarodott be a kis sikátorba, amelyben Péter akart: ő el akarja hoz-ni Péternek a szívet, ami meleg, bi-zsergő kis testben dobog. Testesül akarja elhozni neki a szívet, amelyért Péter olyan szótlan szomjazzással vá-gyódik. Oh, így szeretni, ilyen néma lemondással, ilyen meleg, télen szen-vedéssel, ilyen elepesztő lázzal és be-teges dekadenciával nem tud más, mint Péter, akiben forrnak a gondolatok és a lázak sohasem akarnak csillapodni benne. Oh, olyan ember ninesen több, mint Péter: iromba testében zúkoló, hatalmas lélek forrong, melynek tüze-ben emberek, világok, eszmék és asz-szonyok olvadnak össze. Péterben minden mozdulat, életének apró meg-nyilvánulásai, mind mind valami kül-lönös zamatot szórnak szét az embe-rekre: aki beszél vele, ólmul szavai-nak zengő ritmusán. És senki nem tud úgy megismogatni kezét, megcirógatni arcot puha, meleg simítással, amiben benne van a lelke és senki nem tud eszokolni olyan tapadón, olyan puha odaadással és öleléssel, amelyben annyi zokogás és annyi szenvedés van.

Erzsi úgy érezte: végigrohan, rajta az az egész különös sejtelmesség, ami Péterből feléje árad. Most Péteré volt egészen, érezte minden szavát ennek a furcsa, hajlott hátú, betegsívű em-bernek. Erzsiből kiröppent az enje és telisteli töltötte Péter: virágzó nőfissé-ge teleivódott egy hullámzó kedélyű fér-fi renyhe pézsmaszagával. Erzsi való-sággal önkívületbe jutott: éjjel és nap-pal Péteré volt, visszagondolt szavaira, mikor az életről beszélt, a télienségről és a benne dúló kétségek zivataráról. Erzsi elbűvölve és elvarázsolva, meg-rontva és elgyöngyülve ment a sikátoron és szívdobogva, borzongó sejtelmével az elkövetkezendőknek, állt meg a ka-puban: ő most Péteré lesz. Asszony lesz ma, boldog és vergődő asszonya, alázatos szolgálója Péternek, aki ura és parancsolója neki, mert szereti lom-ha, nagy léptének minden erőfén vo-naglálásában őt, Erzsit áhítja, akit neki teremtettek egészen bizonyosan, neki rendelték ama homályos ösiségben.

És Erzsi ebben az extázisban ért el Péter kis szobájához, amely homályo-san húzódott meg egy randelen udvar mélyén. Halk kopogására nem felelt senki. És mikor erősen kopogott, ak-kor sem felelt senki. Csak egy vijjogó női hang kiáltott ki az udvarra:

— Nincs itthon senki, kérem. Az az ur ma elköltözőkő.

Erzsi megállt és hirtelen csak azt érezte, hogy egy csöppnyit, egy egészen keveset reszketni kezdenek a lábai. Ho-gyan? Ilyen hamar? Péter elköltö-zött? Hiszen alig tíz napja lakik itten. Igaz, ő mindig költözőkődik. Minden tíz napban új lakást keres. Egész élete nem áll egyébből, mint lakáskeresésből. És most is elköltözőkő. S neki egy szót sem szólt, Nem mondta, hogy ne jöjjön. Hi-szen igaz: Péter őt soha nem is látta. Péter nem aktív, Péter nem akar, ő

csak óhajt. Csak simogat.

De azt, hogy költözőkődik, tudni kel-lelt volna

Erzsi végigsimította homlokát, mely hófehér volt, mint egy báránnyelű kis uszálya és gondolkodni próbált. Péter elköltözőkő és most nincs szerelme. Hi-szen nincs itt Péter... Ő meg kell keresni. Igen, meg kell keresni Pétert és azt mondani: ime, itt vagyok, meg-találtalak, megkerestelek, a tied vagyok egészen... Odameenni hozzá, megsi-mogatni a fejét és azt mondani neki: lám, lám Péter, miért is költözőkő?...

De nem. Nem... Ezt most nem le-het... hiszen már nincs is meg az a ház... Már nincs meg az a kívánás. Most már elmúlt és ő megint az a jó-zan kislány, aki volt... Hogyan. Pé-ter... Ő igen, ő szereti Pétert és... és... igen, de Péter nincs itt. Péter elköltözőkő... Ő Istenem, milyen szá-márság...

Erzsi elpirult és nagyot sóhajtott. Istenem, istenem, mit is akart ő tenni... Ilyen esztelenség. Hiszen ő nem Péter. Péter senki, csak egy nagy életkero-só... Ember, aki mindig szenvedő. De ő, Erzsi, nem ugyanaz... Neki éle-te van. Tizenhét éve van és nines semmi egybe... Drága, drága Péter. Milyen butaságot is csináltam.

És Erzsi kissé kijózanodva elment és hazasietett az édesanyjához.

III.

Péter mindig elhagyott valamit költ-özőkődes közben. Most is egyik csomag-jóért rohant vissza a régi lakásba, ahol azonkívül az esernyőjét és három gal-lériát is felejtette. Sietve mérte végig az uccát, mert Péter soha tudott lassan járni — és szembetalálkozott az ucca-sarkon Erzsivel.

Mikor megállta a lányt, az arca fel-élenkült a szemé kitágult, kitárta a karját az uccán, kacagott, mint minden olyan ember, akiben sok az élet, de csak egy-egy pillanatra nyit fel benne.

— Hol voltál? Honnan jössz?

Erzsi megállt, ópirult és nem felelt. Csak állt és nézte a hőrihorgas, kocos figurát, aki vele szemben állt és nem tudta mit mondjon neki. Aggódva, vala-mi rejtezt felelemmel nézte és érezte, hogy lassan-lassan mint nyugszik meg, amint szerelmest látja, az arcából el-oszlik a pirultság, szíve nem dobog tul-erősen, már egészen józan és kiszámított nő, aki mindent meggondol. Most itt áll előtte Péter. Ugy néz ki, mint kacag-tató végválszínűség egy fiúmban. Egy ember, aki nem csinál semmit. Ahogy a papa mondja, egy aiamand. Hiába, mégis igaza van a papának, amikor di-

csúf Márcit az unokabátyját, aki megkereskedelmi ügyöske van a Széchenyi-téren... De Péter, Péter egy né-mand... És a pillanatban érezte, hogy mint szállt alább benne az érzés, a sze-relem, amely még pár perccel ebből le-nyél zsufolásig töltötte meg és megzawa-ta kispolgári, gondtalan életét.

Péter újra kérdezte:

— Hol voltál? Miért nem beszélst? Erzsi most már teljesen rendbe jött. Hazudni is tudott...

— O csak erre jártam. Anyám kül-dött az egyik ismerősünkhöz üzenettel. Szervusz!

Es már ment is. Sietve vitte karsu, kíváncsú alakját végig az uccán. Péter lehűtve rohant utána. Érezte a hazugságot és érezte azt is, hogy itt valami nagy dolog történt.

— Erzsi, mi van veled! Miért sa-ladsz előlem?

A lány megállt, ráemelte szemét mely-ből minden melegség, minden drága tüs és szerelem hiányzott. Megnézte jól Pé-tert. Utoljára. És majdnem elkapta magát. Csak nem akarta nagyon meg-bántani Pétert. És most már bátran mondta:

— Hozzad akartam menni. De te el-költözőkő és jól tette, hogy elköltözött, mert észrevettem, hogy nem kellett volna hozzád jönnöm. Most már tudom, hogy nem is szeretlek. Csak... csak... olyan csalódás volt az egész.

— Csak olyan csalódás — mormogta utána Péter — mert intelligens volt! Ré-tón elhírted, hogy Erzsit igazán monl. Ká annyit költözőkő. És kár ez az életbe-ség, hogy nincs sehol nyugalom és hogy az élet úgy rohant előtte, mint egy gyors vonat, melynek ő nem lehet az utasa. Kár mindig az uttesten állni és nyugtalanul vándorolni éjszakáról éjszakára ve-lamiért, aminek a neve előtte ismeretlen de él, de retteneti, de nem hagyja nyugtá-lelkijismeretét és reá fekszik a lelkére, mint egy lidérc. És kár, hogy ezen nem lehet segíteni, mert ő nyugtalan, gyöngy és megtorpant ember, akinek a körülötte táncoló éjszakai manók karmája elő-költözőkődni kell, minden éjszaka nap-on más lakásba, szüntelenül, új helyet, új égyat, új környezetet, új ismerőst ke-resve. És kár, hogy lassan eltűnik élet-ből Erzsit is, mint annyi sok más drága óra, mert költözőkődesre költi energiáját.

— Kár volt, kár volt, tudod, melőd-tesen Péter és ment a gallérokért a ré-gi lakásba.

— Szervusz Erzsi, szervusz Péter — ez hangzott végig az uccán melyen a nyári kánikulában még mindig nem jártak az emberek. Dél volt, meleg volt és Pé-ter megállt a sarkon. Erzsit alakja eltűnt. És ő állt, a homlokán újra kifejeződtek a ráncok, a háta még görbőbb lett és a nagy ócska köpeny összebb húzódott rajta. Aztán lassan megindult. Ment a csomag-ért a régi lakásba. Péter, a költözőkő ember.

szörmeárulok
Cluj, Str. Memorandului 3.

DÉNY

Nemes Szörmeárulok
tökéletes kivitelben

Telefon 12-12

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Nyomatott a „Carlea Românească” körforgógépén, Str. Dorobantilor 14-16.

IX évfolyam
1928 Novem
* 5689 K

A Z

ZSIDÓ VÁLA

A közeli napokt szölitják az orsz-hogy szavazataikk-kormányt kívánna Nagyrománia me-nyük először alk-ország polgárai sz-ák poluká: véle-olyan kormányva-nem az oktroj, ha-rajelhatározása alá-lani azt a helyet, a-genstanács bizalm

A román nép-az erdélyi zsidóság-nyugvással fogadt-elhatározását, ame-nemzeti parasztpé-kormányalakítással-dóság már hosszú-larsa ennek a pá-lus célok eléréséb-zeti parasztpárt m-termisszeset, hogy-mány meg akarja-gramot, amelyet a-pontjából is jobb-tünk, akkor a ma-erőnkkel kívánunk-hogy a kormány-ritűjön ki ebből a-hanem

Kifejezésre hogy e p valóságban a mi biz segítségün koc

Az erdélyi zsidó-szereshette volna-felelő képviselitet-a politikai instrou-rehozásán aneyit-gos Zsidó Párt, a-vehetett volna ré-Minthog azonban-szek zsidóságának-ti viszonyai még n-nek a pártnak me-Zsidó Választási r-párttal fennálló r-lása alapján meg-párttal a jelenlegi-Nem áltatjuk m-nyekkel és nem ve-jelenlegi kormány-dóságának számos-dryosolni fogja. De

megrendít zalmunk a kormány c szándékai minden ha rá fog lépni amely fok vezet a ki megvalós szabad és Romá

Bizunk benne, ho-sen hozzátul zilált-megtestisztatásnak, a-nazi tulkapások let